„NIWA" TYGODNIK BIAŁORUSKI — CENA 60 gr.

Ніва

№ 36 (89) БЕЛАСТОК, 8 ВЕРАСНЯ 1957 г. ГОД II

Прапановы Камісіі ЦК ПЗПР у справе далейшага развіцця асветы і культурна-асветнай працы сярод нацыянальных меншасцяў у Польшчы

Камісія па справах нацыянальных меншасцяў пры ЦК ПЗПР інтэнсіўна працуе над праблемамі звязанымі з далейшым развіццём культурна-асветнай дзейнасці і асветы сярод нацыянальных меншасцяў у Польшчы.

У краіне ёсць 227 школы ў якіх усе прадметы навучаюцца ў роднай мове данай нацыянальнай меншасці. Апрача гэтага, у 291 школах з польскай мовай навучання, навучанне прадмета роднай мовы меншасцяў з'яўляецца абавязковым.

Як сцвердзіла Камісія, асвета нацыянальных меншасцяў знаходзіцца на недастатковым узроўні ў параўнанні з школамі аб польскай мове навучання. Гэта тлумачыцца, між іншым: — бракам падручнікаў, горшым абсталяваннем школ нацыянальных меншасцяў, трактаваных у прошлым перыферыйна — а перадусім тым, што настаўніцкая кадра — усё яшчэ недастатковая — наогул ёсць маладая і не мае яшчэ педагагічнага вопыту. Асветныя рэсорты не клапоцяцца дастаткова, каб выправіць гэтыя недахопы. Цяжкасці, з якімі змагаецца асвета нацыянальных меншасцяў паглыбляе факт, што ў розных адсталых асяроддзях існуе атмасфера неахвотна да ідэі ўтварэння школ, якія-б выхоўвалі грамадзян Польскай Народнай Рэспублікі, на іх роднай мове і ў іх культуры, нягледзячы на тое, што з'яўляецца гэта адным з галоўных элементаў у рэалізацыі закона аб роўнапраўнасці ўсіх грамадзян нашай краіны.

Некаторыя партыйныя інстанцыі і рады нарадовыя недастаткова змагаюцца з гэтым абскурантызмам, а нават часта і паддаюцца яму.

Каб ліквідаваць перашкоды ў развіцці асветы нацыянальных меншасцяў у Польшчы, Камісія па справах нацыянальных меншасцяў пры супрацоўніцтве Міністэрства асветы апрацавала шэраг прапаноў, якія будуць разасланы партыйным інстанцыям, радам нарадовым і ЗНП.

Гэтыя прапановы абавязваюць ваяводскія і павятовыя партыйныя інстанцыі чула апекавацца школьніцтвам нацыянальных меншасцяў. У прапановах прадбачваецца, між іншым, што Міністэрства асветы і Вышэйшых навучальных устаноў, разам з культурна - асветнымі таварыствамі апрацуюць план адукацыі настаўніцкай кадры для патрэб школьніцтва нацыянальных меншасцяў. Асаблівую ўвагу звернецца на далейшае развіццё кафедраў беларускай і украінскай філалогій Варшаўскага універсітэта і ўласцівым чынам запэўніцца адпаведную рэкрутацыю кандыдатаў з нацыянальных ліцэяў на гэтыя кафедры.

Міністэрства асветы ў пяці ваяводствах утворыць — у секцыях замежных моваў — ваяводскія асяродкі дасканалення асветных кадраў. Будуць утвораны пасады візітатараў школаў нацыянальных меншасцяў, на якіх будуць працаваць людзі з поўнымі педагагічнымі кваліфікацыямі, і якія добра ведаюць даную мову. У гадах 1957—58 Міністэрства асветы закончыць работы над новымі праграмамі для школ нацыянальных меншасцяў. Адначасова Дзяржаўнае школьнае выдавецтва выдадзе шэраг бракуючых падручнікаў на мовах нацыянальных меншасцяў.

Прапануецца таксама, каб Міністэрства асветы, ЗНП і рэдакцыі часопісаў нацыянальных меншасцяў распачалі выдаваць маладзёжныя часопісы і дзіцячую літаратуру — хаця-б на беларускай і украінскай мовах, на якіх размаўляюць дзве найбольшыя нацыянальнаменшасныя групы ў Польшчы.

Асаблівае значэнне мае пастулат, каб у сувязі з арганізацыяй у гэтым годзе новых школаў абмеркаваць гэту справу з зацікаўленымі бацькамі. Бо досыць часта бацькі хочуць, каб іх дзеці вучыліся ў школах з польскай мовай навучання ў якіх родная мова будзе навучацца асобна, як прадмет абавязковы .

У сучасны момант нацыянальныя грамадска - культурныя таварыствы выдаюць невялікімі тыражамі зборнікі паэзіі, спеўнікі і ўспаміны. Штораз часцей чуецца думка, каб арганізаваць Дзяржаўнае выдавецтва літаратуры нацыянальных меншасцяў у Польшчы. Дазволіць гэта азнаёміць грамадства з шматлікімі прыгожымі традыцыямі нацыянальных меншасцяў у Польшчы, між іншым, з традыцыямі барацьбы комуністычных партыяў Заходняй Беларусі і Заходняй Украіны. Такое выдавецтва адыграла-б вялікую ролю ў развіцці літаратур нацыянальных меншасцяў звязаных з польскім народам.

Камісія па справах нацыянальных меншасцяў звяртае ўвагу на тое, што патрэбна ўлічыць нацыянальную праблематыку і ў дзейнасці Лігі Жанчын, Таварыства па распаўсюджванню ведаў (ТВП), ЛПЖ, ПЦК і ЛЗС. Шмат чым маглі-б дапамагчы ў гэтым інстанцыі і арганізацыі ЗМВ і ЗМС.

Ваяводскія радыёстанцыі «Польске Радыё» і павятовыя радыёвузлы, што дзейнічаюць на тэрыторыях, дзе пражываюць вялікія групы нацыянальных меншасцяў, маглі-б частку сваіх перадач весці на іх роднай мове.

У наступным нумары пачынаем друкаваць дакументальнае апавяданне аб партызанах Беласточчыны

Пленум за тыдзень

Адбыліся ўжо пасяджэнні Павятовых Праўленняў Аддзелаў у Гарадку (Беластоцкага павета), Бельску-Падляскім, у Саколцы, Гайнаўцы, Семятычах і ў Варшаве.

Многа было крытычных заўваг адносна датагачаснай працы Праўленняў Аддзелаў і таксама аб працы Галоўнага Праўлення БГ-КТ.

Думкі кожнага з членаў і актывістаў Павятовых Праўленняў Аддзелаў накіраваны былі на гэта, як лепш працаваць, каб пашырыць беларускую культуру.

Трэба сказаць, што актыў Павятовых Праўленняў Аддзелаў супольна з членамі Камісіі і Прэзідыумам Галоўнага Праўлення прымаюць шырокі ўдзел у падрыхтоўцы да II-га Пленума, каб Пленум гэты даў сапраўдныя паказальнікі да лепшай працы Таварыстваў на будучыню.

Прапановы паасобных Праўленняў Аддзелаў адносна далейшай працы Таварыства неадналькавыя.

Зразумела, што не могуць быць яны аднолькавыя, бо давало-б гэта да загамавання думак часта вельмі карысных у працы Таварыства.

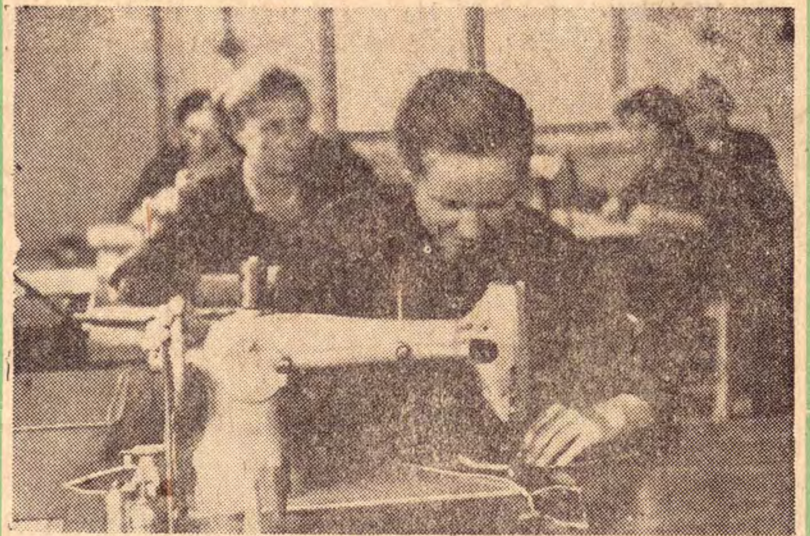
Думаем, што Пленум вывядзе Таварыства на правільную лінію дзейнасці.

Да Пленума засталося мала часу. Хай-жа кожны з членаў Галоўнага Праўлення падумае з чым прыедзе на Пленум.

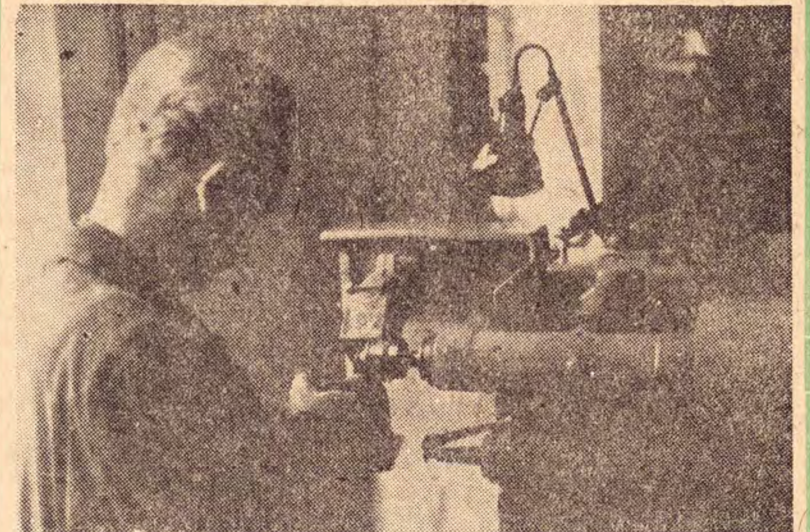
Хай-жа яшчэ раз Праўленні Аддзелаў падсумоўць свае дасягненні з датагачаснай працы, прадумаюць формы і метады, якімі будуць далей працаваць, а таксама хай скажуць, як працавалі і што зрабілі, і падзеляцца вопытамі з другімі.

Хай-жа II-гі Пленум будзе пераможным у далейшай працы Таварыства ў галіне пашырэння беларускай культуры і мовы, у гуртаванні беларускага насельніцтва супольна з іншымі нацыянальнымі меншасцямі пляно ў пляно з палякамі ў будаўніцтве соцыялізма і ўмацаванні Польскай Народнай Рэспублікі.

Новая фабрыка дзіцячага абутку ў Семятычах



Маладыя дзяўчаты авалодалі прафесію.



Арсень Анішчук за працай.

1 ліпеня г. г. Семятыцкае прадпрыемства прамысловасці наладзіла прадукцыю дзіцячага абутку.

Працуе пры гэтым 43-ох рабочых — перадусім — былых служачых, звольненых з бюр у сувязі са скарачэннем адміністрацыйных штатаў.

— А колькі служачых працуе ў гэтай фабрыцы дзіцячага абутку? — спытаеце.

На 43 рабочых ёсць усяго двух служачых — дырэктар і тэхнічны кіраўнік, які адначасова з'яўляецца і інструктарам па фаховаму абучэнню. Праца цалкам змеханізаваная (19 машын). Яшчэ падчас фаховага абучэння прадукцыя фабрычкі даходзіла да 100 пар абутку ў дзень. Цяпер узрасла ўдвая .

У будучым фабрыка значна разбудуецца і цалкам пакрые патрэбы мясцовага насельніцтва.

(і. р.)

Экскурсія ў БССР студэнтаў беларускай філалогіі

Моладзь кафедры беларускай філалогіі пры Варшаўскім Універсітэце цэлы год марыла аб тым, каб пабываць у Савецкай Беларусі.

I вось іх мары становяцца рэчаіснасцю.

У рэзультаце старанняў Варшаўскага Аддзела БГ-КТ Беларускае Таварыства культурнай сувязі з заграніцай і Рэктарат Беларускага дзяржаўнага універсітэта імя В. І. Леніна ў Мінску запрасілі студэнтаў і выкладчыкаў кафедры беларускай філалогіі пры Варшаўскім Універсітэце на экскурсію ў Савецкую Беларусь.

Экскурсія адбудзецца ў тэрміне ад 15 да 22 верасня бягучага года.

Пабыўка нашых студэнтаў у Савецкай Беларусі мае на мэце пазнаёміць іх з культурным і навуковым жыццём Беларускай Рэспублікі і навязаць цесныя сяброўскія сувязі са студэнтамі Беларускага дзяржаўнага універсітэта, асабліва з кафедры беларускай філалогіі.

Нашыя студэнты ў сваю чаргу пазнаёмяць сяброў з Беларусі з жыццём і дасягненнямі беларускай моладзі ў Польшчы.

В. Ш.

Правы аб уласнасці

20 жніўня на пасяджэнні Рады Міністраў прынята праект пастановы ў справе пазбаўлення правоў уласнасці нерухомай маёмасці.

У пастанове прадугледжваецца, што пазбаўленне праву можа быць праведзена толькі на карысць дзяржавы і толькі ў акрэсленых мэтах (для грамадскіх мэт, у мэтах абароны дзяржавы і задач акрэсленых і зацьверджаных дзяржаўнымі планамі. — У гарадах і мястэчках: у мэтах планавага ажыццяўлення будаўніцтва).

За маёмасць, пазбаўленую праваў уласнасці, будзе плаціцца кампенсату (адшкадаванне).

Праект успамянутай пастановы будзе прадстаўляны да зацвярджэння праз Сейм, на яго найбліжэйшай сесіі.

Па старонках друку

ВЕРАСЕНЬ

— Для такой краіны, як нашая, якая нават не магла мерыцца з магутнасцю Германіі — стратэгічнае становішча, у якім апынуліся мы ў 1939 г., азначала, — калі прышлося-б вясці вайну самым — немінуючую катастрофу, — піша ў «Трыбуне люду» за 31 жніўня г. г. А. Вебер. З гэтага аўтар робіць вывад: — Ключ ад развязкі пытання бяспекі нашай краіны ляжаў у замежнай палітыцы.

І далей: — У канкрэтных абставінах элементарным абавязкам польскай палітыкі было падтрымліваць усялякі рух і ініцыятывы накіраваныя на стварэнне саюза дзяржаў, якім пагражала гітлераўская экспансія. Асабліва важным для нас мог быць саюз з двума суседнімі дзяржавамі: з СССР і Чэхаславакіяй.

Паказаўшы на дакументах пранямецкую палітыку Бэка, — А. Вебер піша аб дурнаце і безадказнасці за лёсы народа палітычных заправілаў санацыі, якія давялі да таго, што ў верасні 1939 г. Польшча мела:

11 брыгад кавалерыі і ано дзве механізаваныя брыгады. Ваенна - паветраныя сілы налічвалі ўсяго 400 машын. Замест танкаў, якія ў верасні выступілі ў мізэрнай колькасці, былі танкеткі з I сусветнай вайны.

На прыгатаванасці нашага войска да абароны перад агрэсіяй асабліва трагічна адбіўся факт, што цэлымі гадамі вялася падрыхтоўка не да вайны з Германіяй, а з СССР — піша аўтар артыкула. Аб чым сведчыць факт, што ў гадах 1934 — 1939 на абаронныя прыгатаванні на Прымор'і выдаткавана 1.300 тысяч зл., падчас калі на Валыні выдаткавана на гэту цэль 75 млн. злоты.

У СССР — 240.000 ЧАЛАВЕК НАВУКОВАЙ ІНТЭЛІГЕНЦЫІ

Гэту лічбу падала маскоўская «Праўда» за 31 жніўня г. г. У перадавым артыкуле «Навука — на службу вытворчасці», газета паведамляе, што атрад навуковай інтэлігенцыі за гады Совецкай улады павялічыўся ў 24 разы.

Вялікія магчымасці далейшага развіцця навукі — піша «Праўда» — адкрываюцца цяпер у сувязі з рэарганізацыяй кіравання прамысловасцю. Пры новай структуры кіравання яшчэ больш узрасце роля навукі ў развіцці вытворчасці, ствараюцца варункі для больш пладавітай, навукова - даследчай работы ў рэспубліках, краях і вобласцях з улікам, як грамадскіх заданняў тэхнічнага прагрэсу, так і канкрэтных запатрабаванняў прамысловасці і будаўніцтва кожнага адміністрацыйнага эканамічнага раёна.

ЦІ З'ЯЎЛЯЕЦЦА ПАТРЭБНАЙ ЭМІГРАЦЫЯ У ПОЛЬШЧУ ЯЎРЭЯЎ З БЕЛАРУСІ, ЛІТВЫ І УКРАІНЫ?

Аказваецца, на працягу 6 месяцаў бягучага года ў Польшчу вярнулася з заграніцы 48.248 рэпатрыянтаў, у гэтым з Совецкага Саюза 47.602 чалавек, а адначасова пакінула Польшчу 84 тысячы. Амаль у два разы больш выехала з Польшчы чым вярнулася. Выязджалі пераважна ў заходнюю і ўсходнюю Нямеччыну з выпадку злучання сем'яў і эмігранты яўрэйскай нацыянальнасці, якія выехалі ў Ізраіль.

Аб гэтых і таму падобных рэпатрыянцкіх справах піша «Жыцё гоcподарчэ» (№34). Тыднёвік, між іншым, піша:

...нарэшце да краіны вяртаюцца ў галоўным рэпатрыянты з заходніх абшараў Совецкага Саюза. На 5.870 рэпатрыянтаў — з Украіны прыехала 2.871 чалавек; з Літвы — 1.157; з Беларусі — 1.052; з РФСР, перадусім з раёнаў далёкіх — 384; з Латвіі 155 і з другіх рэспублік — групы па некалькі дзесяткаў чалавек.

Нацыянальнага складу гэтай групы рэпатрыянтаў, статыстыка не падае, не з'яўляецца аднак для нікога сакрэтам, што працэнт яўрэяў, жадаючых ехаць далей на Захад, у Ізраіль і Амерыку, сярод іх ёсць вялікі.

Паўстае пытанне, — звяртаецца аўтар артыкула аб рэпатрыянтах — ці слушна гадзіцца на эміграцыю з Польшчы аўтахтонаў з Варміі, Мазураў, Пабярэжжа і Шлёнска, а таксама і яўрэяў з сучаснай тэрыторыі Польшчы, каб заступіць іх эміграцыяй яўрэяў з тэрыторыі Беларусі, Літвы і Украіны.

Шматлікія глядзяць на гэта, як на парадокс ні менш выразны, чым нараканні на рэпатрыяцыю ў часе, калі наш эміграцыйны баланс укладваецца адмоўна, а на Заходніх землях усё яшчэ не хапае рабочых рук. (У Шчэціне пачуць можна праклён: — «Каб да цябе вярнулася рэпатрыяваная сям'я!»). (в)

Сяброўская сустрэча

31.VIII. г. г. у памяшканні ТПП-Р у Беластоку, адбылася сустрэча актыву Рускага культурна - асветнага таварыства з актывам БГ-КТ. На сустрэчы прысутнічалі дзеячы ТПП-Р, Ваяводскага аддзела культуры, а таксама прадстаўнікі мясцовага друку.

Сустрэча прайшла ў шчырай, сяброўскай атмасферы.

Кірункі развіцця прыватнай прамысловасці

Апошнімі месяцамі лік прыватных прадпрыемстваў узрос з 1.800 да звыш 4.600. Так хуткае развіццё прыватнай прамысловасці не заўсёды адпавядала інтарэсам нацыянальнай гаспадаркі, ані мажлівасцям матэрыяловага забеспячэння з дзяржаўнай пулі.

Міністэрства дробнай прамысловасці і рамяства вынесла пастанову, якая адпаведна рэгулюе кірункі развіцця прыватнай прамысловасці. У гэтай пастанове між іншым, чытаем:

Матэрыяловае забеспячэнне прыватнай прамысловасці павінна перадусім грунтавацца на мясцовай сыравіне, паўторнай сыравіне і адпадах, якой прыватная прамысловасць да гэтага часу належна не цікавілася. Забеспячэнне з дзяржаўнай пулі будзе адбывацца праз арганізацыі прыватнай прамысловасці. Экспартная прадукцыя будзе забеспячацца праз Цэнтралю замежнага гандлю, рамясла і прыватнай прамысловасці «Продімэкс». Прадпрыемствы, якія працуюць на дэфіцытных матэрыялах, павінны вырабіць канцэсію.

Гэтая пастанова мае на мэце недапусціць — без узгаднення з мясцовымі ўладамі — да паўставання, напрыклад, новых лесапільняў з увагі на цяжкасці ў лясной гаспадарцы, або прадпрыемстваў касметычных, тэкстыльных і прэфабрыкатных, якія перадусім грунтуюцца на імпартнай сыравіне.

Мае яна на мэце аднак запэўніць развіццё такіх прадпрыемстваў, якія даюць вырабы першай патрэбы, як вырабы для хатняй гаспадаркі, прадукты харчавання, вапна.

Наш каментарый

Новая совецкая зброя

Яшчэ некалькі месяцаў таму назад старшыня аднаго з навукова - даследчых інстытутаў ЗША Янэс Кіллан у сваёй справаздачы Амерыканскай радзе бяспекі пісаў: — Навуковыя дасягненні Совецкага Саюза ствараюць сітуацыю, што перавага ЗША у ўзбраеннях перастае існаваць каля палавіны 1957 года, а ў 1960—65 гадах СССР будзе мець ужо значную перавагу.

Калі Янэс Кіллан пісаў гэтыя словы ніхто з амерыканскіх генералаў не хацеў аб гэтым нават думаць.

Але вось прароцтва Кіллана пацвердзіла паведамленне ТАСС аб удачнай пробе з міжкантынентальнай ракетай у СССР. Гэта выклікала велізарную зацікаўленасць ва ўсім свеце. Аб паведамленні ТАСС пішуць усе газеты, гаворыцца па радыё, у сувязі з гэтым паявілася мноства афіцыяльных выступленняў палітычных і вайсковых дзеячоў.

Адны сярод іх здзіўляюцца, другія — выказваюць недавер'е, а трэція — прапануюць уважліва разгледзець паведамленне ТАСС і чым хутчэй ліквідаваць адсталасць ЗША у доследах і прадукцыі міжкантынентальных ракетаў, або хутчэй давясці да паразумлення з СССР у справе разбраення.

Непакояцца амерыканскія манапалісты і гэта зусім зразумела.

Ужо некалькі галоў амерыканцы хваляцца, што будучую вайну з СССР, калі яна ўзнікне, распачнуць толькі поціскам гузіка. Як дагэтуль, акрамя слоў, не зрабілі нават і гузіка.

Усе іх дагэтуляшнія спробы пацярпелі няўдачу. Ракета «Атлас», ад якой яны многа спадзяваліся, разарвалася зараз пасля вылету; «Мэтадор» — ракета кіраваная радыёхвалямі, разбілася; дзве ракеты «Юпітэр» згарэлі, а выстрал «Тгорава» нават не ўдаўся.

Амерыканцы, як вядома, адразу пасля заканчэння II сусветнай вайны пачалі праводзіць доследы з ракетамі, якімі можна кіраваць пры дапамозе радыёхваляў. Пасля пераканаліся, што яны не выгодныя, таму, што часта памыляюцца і ляцяць не туды, куды трэба.

У той час, калі амерыканцы рабілі доследы над ракетай кіраванай радыёхвалямі, совецкія вучоныя ўзяліся за работу над выпрадукаваннем балістычнай ракеты і, як бачым, атрымалі добры вынік.

Балістычная ракета складаецца з некалькіх часцін, напоўненых гаручым матэрыялам з верху якой знаходзіцца снарад напоўнены выбуховым або ядзерным матэрыялам.

Кожная часціна адпадае па дарозе, калі ў ёй кончыцца гаручае, а да мэты далятае толькі снарад. Спачатку вылятае яна ў гару да 1.100 кілометраў і там дугою ляціць да мэты.

Хуткасць яе палёту вялізная і ў канцы дасягае да 25.000 кілометраў у гадзіну.

Даўжыня яе палёту дасягае 16.000 кілометраў

Акрамя таго трэба сказаць, што кіраваць ёю можна толькі ў пачатковым перыядзе яе палёту.. Такім чынам ніякія радарныя прылады ні нават супроцьпаветраная абарона не можа яе спыніць і дасягнуць ёю можна ўсіх куткоў зямнога шара.

Значэнне гэтай, як яе называюць, канчатковай, або страшнай зброі, велізарнае. Дык падумаць толькі, што ўладанне Совецкім Саюзам ракетай, якая можа падняцца на небывалую вышыню і ў вельмі хуткім часе завязці атамную бомбу ў любы куток свету, чаму ніхто не можа перашкодзіць, змяняе суадносіны сіл у свеце на карысць Совецкага Саюза, што ў сваю чаргу можа давясці да новай сітуацыі ў міжнароднай палітыцы.

Невядома, ці заходненямецкія рэвізіяністы і ў тым выпадку будуць з такой самай энергіяй заклікаць да трэцяй сусветнай вайны, і ці не астудзіць гэта іх гарачых галаваў?

Не выключаецца, што і амерыканцы вымушаны будуць перагледзець са ўсіх бакоў сваю дагэтуляшнюю палітыку і ці цяпер, калі тэрыторыі ЗША пагражае такая-ж самая небяспека як і іншым краінам, захочуць рыскаваць і нясці адказнасць за сваю палітыку.

Цяпер страшыць ужо няма чым. Аднак гэтая ўпэўненасць і пачуццё сілы і бяспекі дзяржаў соцыялістычнага лагера, якую мы ўсе цяпер чуем, не можа аслабіць нашай барацьбы за забарону атамнай і вадароднай зброі.

Невыпадкова паведамленне ТАСС аб удачнай пробе злучае з апублікаваннем заявы ўрада СССР аб яго далейшым імкненні да разбраення.

Калі Совецкі Саюз — гаворыцца ў паведамленні, — праводзіць доследы з атамна-вадароднай зброяй і міжкантынентальнымі ракетамі, то не для таго, каб падрыхтоўваць трэцюю сусветную вайну, а дзеля таго, што дагэтуль заходнія дзяржавы не згаджаюцца на раззбраенне і адсюль неабходнасць умацаваць абараназдольнасць сваёй краіны.

М. Н.

Не атрымалі ўсяго, чаго хацелі ...

— «Апавяшчэнне незалежнасці Малайі 31 жніўня 1957 года — гэта не ўзнагарода малайскаму народу ад каланізатараў. Апавяшчэнне незалежнасці — гэта рэзультат гераічнай і ўпартай барацьбы ўсяго малайскага народа на працягу цэлых стагоддзяў... Заваяванне незалежнасці Малайяй — гэта яшчэ адна перамога, яшчэ адзін крок у барацьбе за свабоду і незалежнасць каланіяльных і залежных народаў краін Азіі і Афрыкі, і ўсяго свету» — гаварыў па радыё намеснік старшыні Інданезійскага парламента, Аруджы Картавіната.

Для яснасці хачу дадаць, што Малайскі поўвостраў знаходзіцца на поўдзень ад Індакітаю (папольску — Індохіны). Каб зручней было ўтрымаць у сваіх руках гэтую краіну, Вялікабрытанія не зліквідавала старадаўныя малайскія феадальныя княствы, але ўтварыла з іх, так званую, Малайскую федэрацыю пад сваім непасрэдным пратэктаратам.

Малайі — гэта краіна вельмі багатая ў поўным значэнні гэтага слова. Даволі сказаць, што амаль 40 прац. прадукцыі каўчуку і волава капіталістычных дзяржаў пакрывае Малайя. А хіба не трэба дадаткова тлумачыць, што каўчук і волава — гэта самыя важныя стратэгічныя сыравіны.

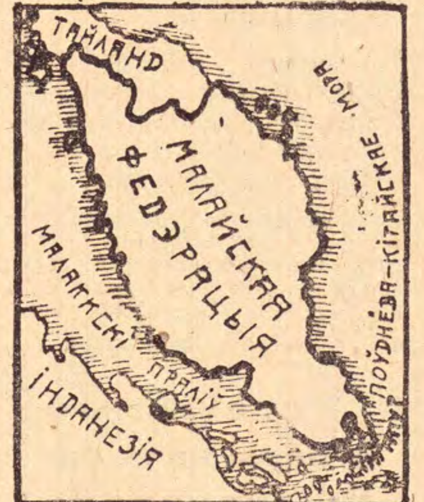
І яшчэ адзін надзвычай важны факт.

Малайскі праліў мае выключна важнае стратэгічнае значэнне — гэта «горла», праз якое праходзіць большасць караблёў з Ціхага акіяна на Захад, у Індыйскі і Атлантычны акіяны. На востраве Сінгапур — «корак» Малайскага праліва — Вялікабрытанія пабудавала вялікую ваенна - марскую і авіяцыйную базу.

Добра не помню ў якой газеце было напісана так: — «Англія — гэта Гібральтар, Суэцкі канал і Сінгапур. Без іх яна не будзе моцнай!».

Адно стратэгічна - камунікацыйнае «горла» Вялікабрытанія страціла — гэта Суэцкі канал, які справядліва адыйшоў пад Егіпет. Агрэсія тут не памагла.

Цяпер, што мела рабіць Англія перад фактам усё мацнеючай барацьбы малайскага народа за сваю незалежнасць. Канцэнтрацыйныя лагеры і вайсковы тэрор не памаглі. Давялося пайсці на ўступкі. Англія сама запрапанавала Малайям самакіраванне з той умовай, што будзе мець права трымаць там свае ўзброеныя сілы і ваенныя базы.



Зацверджана канстытуцыю Малайскай федэрацыі, утворана двухпалатны парламент і 31 жніўня г. г. Малайі афіцыйна апавясцілі сваю незалежнасць у рамах, так званай, Брытанскай садружнасці нацыяў.

Востраў Сінгапур застаецца і на далей у руках Вялікабрытаніі.

Новапаўстаўшая дзяржава знаходзіцца ў нялёгкай сітуацыі — свабода абышлася дорага.

— «Мы не атрымалі ўсяго, чаго мы хацелі, але мы атрымалі тое, што дазволіць нам пайсці па шляху да поўнай незалежнасці, шчасця і росквіту», — заявіў, ацэньваючы новую канстытуцыю, прэм'ер-міністр Малайі — Абдул Рахман.

Прытым варта дадаць, што Сінгапур — гэта карэнная малайская правінцыя... (ся)

Ад нашага карэспандэнта з Венгрыі

ТЫДЗЕНЬ НАД ВОЗЕРАМ БАЛАТОН



Ужо амаль дзве гадзіны едзем уздоўж возера Балатон. Перад вокнамі вагона расцілаюцца штораз новыя краявіды. Зарослыя трасцінаю берагі падыходзяць аж пад самы насып чыгункі. Часта мігаюць ахутаныя зеленню садоў дачныя пасёлкі.

Амаль кожны замежнік будучы ў Венгрыі наведвае расцягнутае на 76 км «венгерскае мора» — возера Балатон — летні дачавы цэнтр.

Наша экскурсія затрымваецца ў мясцовасці Балатонфэльдвар (Балатонскі фальварак), што знаходзіцца на поўднёвым беразе возера, насупроць поўвострава Тыгань. Перад намі тыдзень адпачынку пад спякотнымі праменнямі поўднёвага сонца.

Штодзень на пляжах натоўпы карычневых ад сонца людзей: дзеці, жанчыны, мужчыны — немцы, чэхі, французы, палякі і найбольш венгерцаў. Завязваем першыя знаёмствы. Вось групка паважных старэйшых людзей — гэта працаўнікі вышэйшых навучальных устаноў з Прагі. Маладыя немцы з ФДІ — у сініх кашулях. Высокія, чарнявыя, з моднымі барадкамі і бакенбардамі, французы.

А венгерцы? Тонка, Эржы, Марта, Ондраш— маладыя працаўнікі пошты з Будапешта. Іх лагер размясціўся непадалёк ад нашай дачы. Паразумеваемся мешанінай слоў нямецкіх, рускіх і французскіх. Ведаем ужо некалькі венгерскіх слоў. Ленджэль бораат — паляк - сябра — чуваць вельмі часта.

Нажаль вельмі мала венгерцаў ведае, што азбаначае слова — беларус.

Пасля сонечнага дня надыходзіць цудоўны поўднёвы вечар. Ад возера павявае халодны ветрык. Вуліцы і алеі запаўняюцца шпацыруючымі. Ідзем у папулярны рэстаран «Джонджо» потанцаваць і паслухаць венгерскай народнай музыкі. Венгерцы вельмі любяць танцаваць і танцавальныя пляцоўкі заўсёды перапоўнены.

Вялікую цікавасць выклікалі ў людзей выбары «міс Балатона». Аднак білет за 30 фарынтаў для нас аказаўся неасягальным.

Нядзелямі берагі Балатона запаўняюцца прыехаўшымі на святочны адпачынак шахцёрамі з Татабаныя і другіх прамысловых акругаў. Апраўтыя ў чорныя касцюмы, у «мелончыках» з неадлучнымі, аплеценымі лазою, бутлямі віна, раскладаюцца над возерам.

Аколіцы Балатонфэльдвара — гэта сялянскія вёскі. Асноўнай раслінай, сеянай тут гаспадарамі, з'яўляецца кукуруза. Амаль двуметровай вышыні, цёмназялёнай сцяною пакрывае яна большую частку ўсяго поля. На сонечных схілах узгоркаў раскідваюцца добра дагледжаныя вінаграднікі. Жоўтымі шапкамі прарэзваюць зялёніну кукурузы палеткі сланечнікаў. Дзе-ні-дзе сустракаюцца невялікія палеткі аўса і ячменю, а зусім рэдка — пляшынкі бульбы. На ўзгорках пасбішчах пасуцца чароды кароў.

Наша экскурсія наведала адзін з больших цэнтраў вырабу віна ў Балачонь, на поўднёва-заходнім беразе Балатона.

У прасторных, халодных склепах, стаяць вялізныя бочкі, у якіх «набірае моцы» вінаградное віно — бор — па венгерску. Самая вялікая з іх змяшчае 80.000 вёдзер віна. Смак віна кіслы, неапетычны, аднак яно вельмі хутка валіць з ног — нават палякаў.

Нас, — экскурсантаў з Польшчы — ўсюды прымалі вельмі радушна. Венгерцы аказаліся ветлівымі людзьмі. Вельмі цікавіліся нашымі пераменамі пасля VIII Пленума і іх паслядоўнасцямі.

Многія з спатыканых вельмі хочуць адведаць Польшчу ў наступным годзе і прыглядзецца зблізку жыццю польскага народа.

СЯРГЕЙ БАРАВІК

МАЙСКІ ВЕЧАР

Люблю я вечар ў тую пору
Як ціышыня стаіць кругом,
Як выплывае месяц ўгору,
Як асвятляе сад і дом.

Як гоман птушак раздаецца
У кустах туманных над ракой
І як паверх валы смяецца,
Абняты стужкай залатой.

Люблю я вечар, у яго красках,
Калі Венера зіхаціць,
Не знойдзеш ты такога ў сказках.
Ну, проста сэрца весяліць.

Красуе месяц, у небе тлелым,
І зоркі зяюць з высаты,
І дзе-б не быў на свеце белым
Такой не ўбачыш красаты.

Чароўны вечар, неба грае,
Зямля ў задуме векавой,
Паветра пахам майскім тае,
Дуб-волат дрэмле над ракой.

Эх, ціхі вечар майскай ночы,
Які чароўны ты ўладар,
Каго не ўбачаць твае вочы,
Хаця праз зелені гушчар.

Ты, бачыш пару пад калінай,
Сядзячу ў садзе над ракой.
Як не сядзець з такой малінай.
Як не абняць яе рукой?

І доўга так яны сядзелі,
Іх бледны месяц асвятляў,
А ў небе зоркі зіхацелі,
Ды дзесь ў далі гармонік граў.

А каб яны не сумавалі,
Каб было ў сэрцы весялей,
Ім аднастайна, з ціхай далі
Заводзіў песню салавей.

Але час хутка ўцякае,
Расстання хвіля настае,
На зямлю поўнач наступае,
Аб гэтым певень знаць дае.

Настала поўнач. Усюды ціха
І цёмна, хоць у морду бі.
Ды там, у садзе, што за ліха?
Ах, аб'яснення ў любві!

Калі пайшла дамоў дзяўчына,
Усё перадумаў сам, адзін,
Хадзіўшы вузенькай сцяжынай
Па садзе некалькі гадзін.

У такі я вечар закахаўся,
Ей, думаў, сэрца падару.
У такі я вечар расставаўся,
У такі я вечар і памру.

ЯНКА БЕРАЗОВЕЦ
Бельск.

Вестхі з СССР

Дзяржаўны мастацкі музей БССР

Совет Міністраў БССР пераўтварыў Дзяржаўную карцінную галерэю ў Дзяржаўны мастацкі музей. На вуліцы Леніна ў Мінску для музея ўзведзен вялікі прасторны двухпавярховы будынак. Гэта будзе адно з лепшых у СССР сховішчаў твораў мастацтва.

Джэмс Патэрсон—студэнт Літаратурнага інстытута

Памятаеце маленькага негрыцёнка, участніка савецкага фільма «Цырк», Джэмса Патэрсона?

Цяпер ён афіцэр савецкага Военна - Марского Флота. Джэмс Патэрсон выявіў літаратурныя здольнасці і залічаны на першы курс Літаратурнага інстытута ў Маскве.

Варта заўважыць, што ў гэтым годзе на першы курс гэтага інстытута было зложана 1.012 заявак. У рэзультаце конкурса ў інстытут прынята 90 чалавек. У конкурснай камісіі працавала ля 100 пісьменнікаў.

Мгр. В. Белавазовіч

БЕЛЬСК-СТАЛІЦА ПОЎНОЧНАГА ПАДЛЯША

3)

Намеснік Вітальда, Аляксандар І пашырыў прывілеі Бельска і стварыў акругу, якая пазней была названа Бельскай зямлёй.

Зыгмунт І 5-га студзеня 1507 года ў Мельніку выдаў указ, на падставе якога Бельск разам з Суражам і Бранскам пераходзіў на ўласнасць аўдаваўшай па каралю Аляксандру — Анны, дачцы вялікага маскоўскага князя Івана Васільевіча.

У 1520 годзе Зыгмунт Стары залажыў Падляскае ваяводства, якое складалася з трох земляў: Бельскай, Драгічынскай і Мельніцкай. Бельская зямля займала поўночную частку Падляша і дзялілася на тры паветы: Бранскі, Тыкацінскі і Суражскі.

Найбольш бліскучы і пышны перыяд развіцця Бельска — гэта гады 1529 — 1572. Тады ён быў жамчужынай усяго Падляша. Дзякуючы польска-літоўскай уніі, граніцы перасоўваюцца далёка на ўсход. Ваенныя дзеянні не даходзяць у гэты перыяд да Бельска. Горад усё больш разбудоўваецца, з'яўляюцца нават каменныя дамы, розныя будынкі, паляпшаюцца гарадскія дарогі. У Бельскую зямлю прыязджаюць кракаўскія, львоўскія, віленскія і кіеўскія купцы. Шляхта пачынае ўсё больш і больш прадукаваць хлеба для прадажы Шум падляскіх велізарных пушчаў змяняецца ў хвалю коласаў жыта, пшаніцы, ячменю аўса на полі. Развіваецца таксама пчалярства і садаводства, чаму спрыялі глеба і ўмерана-вільготны клімат. На лугах каля рэк развіваецца жывёлагадоўля. На ўсім гэтым выйграваe Бельск. Вось як піша аб Бельску адзін з тагачасных:

„Miasto drewniane na Podlaszu nauprzedniejsze, nad rzeką Białą, szerokim rozciągiem... leży; zamek też był drewniany, ale spalony" (Gwadnin).

У Бельску часта адбываліся літоўскія з'езды і сеймы. У 1564 годзе ў Бельску адбывалася пасяджэнне літоўскага сейма, на якім польскі кароль Зыгмунт Аўгуст раіўся з прымасам Якубам Уханскім над уніяй Літвы з Каронай і на якім канчаткова быў зацверджаны валынскі статут. У гэтымжа часе ад агню маланкі спаліўся бельскі замак. Вось як аб гэтым піша гісторык Бельскі:

„Trudności czyniły niektórych Panów między sobą waśni, i ostrzejsze niżli czas potrzebował rozmowy: które król częstokroć i sam usty swemi, i przez insze Rady uskramiał. Na tym sejmie 22 lipca piorun wierzchni zamek zapalił, który ogień tak prędko moc wziął, że za dwie godziny nie tylko wierzchni, ale i dolny zamek ze wszystkim jako umiotł zgorzał: na który ogień król na koniu u stajen stojąc patrzał" (Bielski).

У 1569 годзе на падставе спецыяльнай пастановы Люблінскай уніі Бельск разам з усім Падляшам пераходзіць пад уладу Польшчы, гэта значыць далучаецца да Кароны.

Цікава прывесці некаторыя даныя з люстрацыі Бельска ў 1576 годзе. Яны добра характарызуюць стан багацця горада. Тады да Бельска належала 371 валока зямлі (валока — каля 16 1/2 гект.) Дамоў было каля 560. У Бельску было 211 рознага тыпу рамеснікаў.

У 1583 годзе Анна Ягайлонка, жонка Стэфана Баторага, узнагароджвае бельскіх мяшчан за тое, „że im było odjęto pomiarą gruntu około stu i dwadziecia włók, a za to im aż do tego czam żadnej contentacji nie dano było, czynsze jednak i insze wszystkie podatki spełna wyciągając i biorąc" — дае ім кавалак лесу.

ПАДЗЕННЕ БЕЛЬСКА.

На працягу XVII ст. Бельск усё больш і больш пачынае падаць, яго значэнне змяншаецца. Прычынай гэтага былі безупынныя войны Польшчы з другімі дзяржавамі. Вайна з Расіяй, Швецыяй, Поўночная вайна, мор і чума 1710 года — усё гэта разам узятае спустошыла і вынішчыла Бельскую зямлю. Урэшце ў Бельску засталося толькі 48 дамоў.

У XVIII ст., асабліва ў яго сярэдзіне пачынаецца паволная адбудова горада.

У 1744 годзе кароль Аўгуст III пацвердзіў усе гарадскія прывілеі Бельска і ў якасці прадмесцяў горада вылічыў: Вілава, Аўгустова, Стрыкі, Шастылы, Парцава і Спічкі. Сейм 1768 года пастанавіў: „aby sprawiedliwość tym łatwiej i dogodniej administrowane były, na zawsze ustanawiamy: aby sądy ziemskie Ziemi Bielskiej dotąd z wielkim utrudzeniem w Brańsku, Surażu i Tykocinie expediowane, już odtąd tylko w Bielsku i Tykocinie sądzone były, to jest te roki czyli ich kadencje z parafiami, które w Brańsku i Surażu sądzić się zwykły, w jedno łącząc do Bielska przenosimy. Archiwum porządne in spatio 2 lat Starostwa wymurować ma".

1775 годзе ў Бельску ўжо налічваецца 215 дамоў (параўнай: ў 1576 годзе 560 дамоў, канец XVII ст. — пачатак XVIII — 48 дамоў).

(Працяг на стар. 4)

У абароне кааператыўшчыкаў

У сельгаскааператывах засталіся людзі з непахіснымі поглядамі на справы калектывізацыі сельскай гаспадаркі. Але тым кааператыўшчыкам, якія не дапусцілі да распаду калектыўных гаспадарак у сучасны момант не лёгка жывецца. Ім прыходзіцца адпіраць атакі, прыходзіцца выключаць з кааператываў тых членаў, які поўнасцю падпалі пад уплывы кулацкіх паплечнікаў, караццей кажучы, прыходзіцца абараняць новае.

І так кааператыўшчыкі з Васяк, у Гайнаўскім павеце хоць атрымліваюць застрашваючыя ананімныя лісты, аднак кааператыва не развязваюць. Не раскідаюць сельгаскааператыва і ў Дарожках, дзе многія аднаасобнікі амаль штодзённа закідаюць іх шматлікімі лаянкамі.

Не сумеў разбурыць кааператыва і «прыяцель» кааператываў, землямер пан Шумскі з Беластока, які не мала крыві напсаваў членам калектыўнай гаспадаркі ў Дэніскаx (Бельскі павет).

Адказацца ад новага жыцця ў Вульцы Нурэцкай (Семятыцкі павет) не змусіла і тое, што некаторыя раз'юшаныя аднаасобнікі моцна пабілі сына аднаго кааператыўшчыка.

Не гледзячы на агромны націск на сельскагаспадарчыя кааператывы кулацкай актыўнай прапаганды яны аднак жывуць і развіваюцца.

Усе кааператывы ў гэтым годзе, як на злосць ворагам калектыўнай гаспадаркі, лепш працуюць. Паспяхова яны закончылі веснавую сяўбу збожжа і бульбы. Паспяхова таксама закончылі ўборку збожжа і сена, а зараз пачынаюць падрыхтоўвацца да сяўбы жыта.

Гэтым змагарам за новае жыццё на вёсцы патрэбна больш апекі з боку нашых уладаў. А гэтай апекі пакуль што надта мала. Грамадскія рады кааператывамі зусім не цікавяцца, недастатковую дапамогу аказваюць ім і павятовыя рады, павятовыя камітэты партыі і іншыя ўстановы. І гэта дрэнна. Гэты недахоп трэба як найхутчэй ліквідаваць, трэба падтрымаць жаданні кааператыўшчыкаў, будаваць новае лепшае жыццё на вёсцы. М. Х.



Гэты домік пабудавала сабе ўдава Анна Белах у вёсцы Храбалы (Бельскага павета) будучы членам сельскагаспадарчага кааператыва.

Трагедыя вёсак

Маленячкая вёсачка Ізвадзецке (Гайнаўскі павет), якую жыхары яе называюць — Тадэўшы, разлажылася пад лесам ля чыгункі Гайнаўка — Семяноўка. За чыгункай, у адлегласці 200 м раскінулася другая беларуская вёсачка — Пераходы. У гэтых вёсачках — як амаль ва ўсіх беларускіх вёсках — людзі добрыя, працавітыя, пакорныя і гасцінныя. Жывуць яны не багата, таму, што сельскагаспадарчая культура ў іх нізкая. Будынкі драўляныя і ў асноўным пакрытыя саломаю. А калі пажар, дык агонь крыўдзіць многіх гаспадароў.

Тры тыдні таму назад у пагодны дзень, жыхары гэтых двух вёсак выехалі на поле. Адны сушылі канюшыну, другія звозілі авёс, яшчэ іншыя аралі. Нават дзяцей бацькі прымушалі на працы, таму што ўсімі сіламі выкарыстоўвалі пагодныя летнія дні. Толькі адзін хлапец у Тадэушах, Коля Шадуя (з Гайнаўкі), які прыехаў да сваёй бабулі на канікулы, не меў чым заняцца і так шляўся па вёсцы. Пасля ён прыдумаў добрую забаву. А вось яна.

Каля гумна Івана Васілюка ляжала салома. Ён прынёс запалкі і запаліў яе. Хацеў паглядзець, як гарыць салома, як дым будзе ісці, як вецер будзе паддуваць агонь. Салома тады вельмі насохла і гарэла быццам порах. Ад саломы хутка загарэлася страха і сцены. Агонь адразу перакінуўся на будынкі Уладзіміра Нікалаюка, пасля на хлявы і гумно Рыгора Васілюка.

Сталі збягацца з палёў людзі і ратаваць хаты. Прыбеглі з вёдрамі і жыхары Пераходаў. Уся сям'я Міколы Яноўскага, Цярэнція Яноўскага і Гацюты Цімафея ратавалі хаты вёсачкі Тадэушы.

У гэты час вецер перакінуў пажар у Пераходы. Сталі гарэць будынкі Яноўскіх. Пакуль яны дабеглі да сваіх будынкаў агонь ахапіў іх хаты. Чужыя хаты яны дапамаглі ўратаваць, а сваіх ужо не паспелі.

Непаспелі ўжо ратаваць і пажарнікі. Было ўжо позна. Апрача таго нехапала вады. Агонь ліквідаваў усе будынкі, усё збожжа, пашу, сельскагаспадарчыя машыны, адным словам усё знёс з твару зямлі. Застаўся толькі попел...

Калі наведаў я Яноўскіх, тады гаспадар, Мікола са сваёю маткаю і сястрою віламі з попелу даставалі недагарэўшую салому.

— Будзе хаця трохі падсцёлу — са смуткам сказаў гаспадар.

Калі расказваў Мікола аб тым, што згарэла, сястра яго Вера, адвярнулася тварам у другі бок і стала плакаць.

Яна мела многа адзёжы, добры абутак, а цяпер босая, няма чаго адзець. Маладой дзяўчыне цяжка прыйшлося папрацаваць, пакуль усё гэта справіла.

Цяпер Яноўскія не маюць нават дзе жыць. Жывуць на двары, а ад дажджу хаваюцца ў склеп, які зроблены ў зямлі.

Бяды больш чым па вушы. Сапраўдная трагедыя двух маленькіх вёсак, у якіх згарэлі будынкі 6-ці гаспадароў. Гаспадарам згарэўшым прызнана ўжо штрахоўку. Але яны за яе не змогуць так адбудавацца, як былі да пажару.

Ці не маглі-б сяляне з іншых вёсак падумаць, як дапамагчы сваім суродзічам, якія апынуліся ў бядзе. М. Х.

Адкрыты ліст да моладзі з Меляшкоў

Чытаючы ў 32 нумары «Нівы» на 7-май старонцы інфармацыю пад загалоўкам «І ў Меляшках пачынаецца», не аднаму з чытачоў успомніцца Таварыства беларускай школы ў якім была згуртавана да 1939 г. моладзь вёскі Меляшкі (Беластоцкага павета), якая ў цяжкіх палітычных абставінах не мела магчымасці разгарнуць культурную працу.

Сяляне Меляшкоў памятаюць 1930—34 гады, калі існавала арганізацыя ТБШ. Моладзь брала тады актыўны ўдзел у пастаноўках беларускіх п'ес. Адрамантавала супольнымі сіламі клуб у якім у доўгія зімовыя вечары традыцыйным звычаем мела месца для сяброўскіх спатканняў і гульняў.

Засталося ўсё гэта ў памяці з мінулага. А што цяпер, калі надыходзіць восень, а за ёю і зіма? Дзе моладзь знойдзе месца для культурнай працы, калі ў святліцы павыбіваны вокны і да таго цячэ з верху, бо згніла страха.

Гэтае пытанне сур'ёзнае. А ці хто ўжо задумоўваўся ў вас над гэтым, як вырашыць справу рамонту святліцы.

У мінулым годзе Прэзідыумам ПРН у Беластоку было прызнана 10.000 зл. Ці што зроблена? Не, не зроблена, бо не было каму ўзяцца за гэта.

Неабходна патрэба, каб Вы, моладзь, сарганізаваная ў гуртку БГ-КТ ўзяла справу ў свае рукі, а напэўна і прыдзе Вам з грашовай дапамогаю Прэзідыум ПРН у Беластоку яшчэ ў гэтым годзе.

Запытаеце — ад чаго пачаць?

А ці не добра было-б, каб у першу чаргу Вы сарганізавалі ў гуртку пастаноўку п'есы, забавы і г. д. На пачатак быў-бы нейкі даход.

Супольнымі сіламі і адрамантавалі-б страху, уставілі-б вокны, удэкаравалі-б святліцу ў народныя арнаменты. Ці не прыгажэй было-б спаткацца і пагуляць. Хіба што так.

Бо калі адбываюцца забавы, тады старэйшыя жыхары (бацькі і маткі) ідуць паглядзець, як сын ці дачка гуляе...

Думаю, што калі моладзь Меляшкоў займецца гэтай праблемай, то акажуць ёй дапамогу і ўсе жыхары. Бо ці не лепей правесці зімовы вечар культурна, у цеплым памяшканні? З гэтым хіба кожны будзе згодны. А калі так, дык давай, моладзь, за работу.

Бяры ў свае рукі справу, а будуць табе ўдзячны ўсе жыхары вёскі Меляшкоў.

Ваш сябра Алесь.

АД РЭДАКЦЫІ: Думаем, што моладзь Меляшкоў адклікнецца на гэты ліст і напіша нам, калі святліца будзе ўжо адрамантаванай.

Марнуецца тоны грыбоў

Нараўка ляжыць на ўскраіне Белавежскай пушчы. А ў пушчы вялікая колькасць грыбоў марнуецца таму, што няма каму іх вызбіраць.

— У нас пажаданым было-б пабудаваць фабрыку для марынавання і сушэння грыбоў — сказаў у гутарцы з намі старшыня Прэзідыума ГРН у Нараўцы, Павал Варанецкі. З гэтага мела-б карысць дзяржава і жыхары Нараўкі, бо мелі-б дадатковы даход з грыбоў.

Прапанова даволі цэнная, якою павінна зацікавіцца павятовая ўстанова «Ляс».

Што на гэта Вы - пане пракурор?

Адзіную абутковую краму ў Семятычах абслугоўвае сям'я Зэраў — г. зн. маці, бацька і... сын. Кожны з іх мае сваіх знаёмых. Таму нічога дзіўнага, што лепшы абутак прадаецца з-за прылаўка. І нічога дзіўнага, што жыхары Семятыч дамагаюцца звальнення «сям'і» прадаўшчыкоў.

— Мы працуем толькі на зладзеяў грамадскіх грошай — так кажуць людзі Семятыцкага павета. Часткова маюць яны рацыю, бо сума манко ў І-ым поўгоддзі г. г. даходзіць да 347.000 зл.

А што на гэта Вы — пане пракурор?

Будуць будаваць помнік

Грамадскі камітэт ПЗПР ў Нараўцы (Гайнаўскі павет), сакратаром якога з'яўляецца Андрэй Трусевіч, на астатнім са сваіх сходаў абмяркаваў справу пабудовы помніка змагарам за народную ўладу ў былой гміне Нараўка, якія загінулі з рук рэакцыі ў 1945 годзе. Гэта былі ў асноўным члены ППР, якія актыўна ўстанаўлівалі народную ўладу ў Гайнаўскім павеце.

Скуль на гэта яны возмуць грошай? Члены партыі намераны самі ападаткавацца і да гэтага прыцягнуць шмат жыхароў акалічных вёсак. Апрача гэтага, будуць арганізаваць забавы, даход з якіх будзе выкарыстаны на пабудову помніка.

Ініцыятыва даволі цэнная і патрабуе ўсебаксвай падтрымкі. М. Х.

Бык замест каня

Усе гаспадары Беластоцкага ваяводства рыхтуюцца да сяўбы азімін — жыта і пшаніцы. Адны заорваюць лубін, другія — возяць з хлявоў гной на свае палеткі, растрасаюць яго і таксама прыорваюць.

Вядома, усе працы выконваюць коньмі. Толькі адзін Андрэй Казёл з вёскі Плянта (Гайнаўскі павет) запрагае ў воз смаляватага свайго быка, арэ і бараніе ім — адным словам — выконвае быком усе сельскагаспадарчыя работы і цвердзіць, што яму танней каштуе трымаць быка чым каня. М. Х.

БЕЛЬСК-СТАЛІЦА ПОЎНОЧНАГА ПАДЛЯША

(Працяг са стар. 3).

Пасля трэцяга падзелу Полыпчы ў 1795 годзе Бельск быў захоплены Прусіяй; у 1807 годзе на падставе Тыльжыцкага мірнага ўкладу ён перайшоў да Расіі. На працягу 1808 — 1842 гадоў Бельск быў павятовым горадам Беластоцкай акругі. Потым, калі Беластоцкая акруга была скасавана (1842), ён увайшоў у якасці павятовага горада ў Гродзенскую губерню, дзе і застаўся да Вялікай Кастрычніцкай Сацыялістычнай рэвалюцыі.

БЕЛЬСК У ДРУГОЙ ПАЛАВІНЕ XIX СТ.

Бельск у другой палавіне XIX ст. быў невялікім горадам у Гродзенскай губерні. Аднак-жа, што ён калісь быў багацейшым, большым і шырэйшым, сведчылі пяць праваслаўных царкваў, фарны касцёл і старажытныя кнігі. Пры касцеле знаходзіўся багаты архіў Кармелітскага манастыра, заложанага ў 1643 годзе. Ратуша ў Бельску яшчэ добра захавалася да сённяшняга дня. Яна была пабудавана ў XV ст., а потым у XVIII ст. рэстаўравана. Сляды Бельскага замка таксама сведчаць аб калісьнім яго значэнні.

У 1889 годзе ў Бельску лічылася 773 жылых дамоў, у тым ліку 24 каменныя і 749 драўляных. Жыхароў было 7.012 чалавек, у тым ліку 3.583 мужчын і 3.428 жанчын. Такім чынам выяўляецца, што мужчын было больш чым жанчын. Веравызнанне жыхароў Бельска было наступнае: праваслаўных 2.870, католікаў 1883, пратэстантаў 24, магаметан 10, іўдзеяў 2222. Купцоў было 60 чалавек, мяшчан 5.942, цэхавых 110, рэгулярных вайсковых з сем'ямі 353, вайсковых адстаўных 221. Рэшта — гэта былі ўраднікі, дваране, духоўныя праваслаўныя, каталіцкія і іўдзейскія. Сярод жыхароў, 15 чалавек было чужаземцаў.

У 1889 годзе ў Бельску было ўзята 36 шлюбаў, нарадзілася 209 дзяцей, памерла 144 чалавек. Такім чынам натуральны прырост насельніцтва быў 65 душ. У Бельску праводзілася 8 штогодніх кірмашоў і лічылася 13 магазінаў і 97 крамаў.

Мгр. В. БЕЛАКАЗОВІЧ

Змаганне за беларускую школу 1)

Беларускае школьніцтва да часоў прылучэння Заходняй Беларусі да Польшчы

Сёння не заўсёды ўмеем належна ацаніць і выкарыстаць тыя вялікія магчымасці, якія беларускі народ мае не толькі ў сваёй дзяржаве БССР, але і ў межах Польскай Народнай Рэспублікі. А яшчэ не так даўно, за часоў санацыйнай Польшчы вялася жорсткая барацьба за гэтае, здавалася-б, элементарнае права — як права пасылаць сваіх дзяцей у школу ў якой вучылі-б іх у роднай мове.

На пачатку XX стагоддзя мы бачым магутны палітычны і нацыянальны ўздым беларускіх працоўных мас. Развіваецца беларуская літаратура, якая знаходзіць штораз шырэйшае запатрабаванне ў глухой беларускай вёсцы, сярод падняволеных абшарнікамі і царскімі ўраднікамі сялян, якім «захацелася людзьмі звацца». Селянін пераканаўся, што ў яго «мужыцкай» мове можна пісаць мудрыя кніжкі, зразумелыя для яго, прамаўляючыя да яго сэрца, і ён пачынаў разумець значэнне асветы ў роднай мове і імкнуцца да яе. Але царскі ўрад не дазваляў адчыняць беларускія школы і праследваў усіх тых, якія імкнуліся даць беларускаму дзіцяці магчымасць вучыцца ў роднай мове. Царскі ўрад уважаў гэта за антыдзяржаўную дзейнасць. За гэткі «праступак» выдалена чысленная група беларускай моладзі з вучыцельскіх семінарыяў у Маладэчне, Полацку, Свіслачы, Панявежы. За гэтую «антыдзяржаўную» дзейнасць многа беларусаў інтэлігентаў, асабліва настаўнікаў апынулася ў турме.

Але барацьба за беларускую школу ахоплівае штораз шырэйшыя кругі. Калі ў 1915 годзе царская армія пакінула Віленшчыну і Гарадзеншчыну — тут разгарнуўся магутны рух у напрамку тварэння беларускіх школ.

Нямецкія ўлады былі далёкія ад таго, каб спрыяць, а тым больш памагаць беларусам, але яны не бачылі ў гэтым небяспекі і па гэтаму талеравалі адчыянне беларускіх школ. У 1917 годзе паўстае 153 пачатковыя беларускія школы, настаўніцкія курсы ў Вільні і настаўніцкая семінарыя ў Свіслачы.

Тры гады пазней у першы перыяд існавання Сярэдняй Літвы, толькі ў Віленскім і Ашмянскім паветах паўстала звыш 200 пачатковых школ і настаўніцкая семінарыя ў Барунах. Ад 1917 да 1920 гадах паўстаюць гімназіі ў Вільні, Навагрудку, Несвіжы, Будславе, Гарадку і Радашкавічах.

Урад Сярэдняй Літвы непрыхільным вокам глядзіць на развой беларускага школьніцтва. Пачаткова талеруючы ён паступова пераходзіць да атакі. Калі да ўлады даходзіць абшарнік Мэйштовіч, ён узначальвае штурм рэакцыянераў на ўсё, што беларускае. Паны скіроўваюць свае абурэнні на тое, што ў Барунах у мурах «Ходзькі і Одыньца гучыць хамска мова». У 1921 годзе семінарыя ліквідуецца.

Пілсудскі заняўшы Вільню ў адозве скіраванай да жыхароў бышага Вялікага Княства Літоўскага запавядаў:

«Войска, якое я з сабой прывёў для знішчэння панавання гвалтаў і здзекаў, для таго, каб скінуць уладу над краем устаноўленую супраць волі народу — войска гэтае нясе ўсім вам волю і свабоду».

Каб пабачыць, што гэта за свабода, якую абяцаў Пілсудскі, беларусам не прыйшлося доўга чакаць.

(Працяг будзе)

(В. С.)

НАРОДНЫЯ УНІВЕРСІТЭТЫ

Моладзь і старэйшая грамадскасць Беласточчыны ўсё больш і больш цікавяцца навукай з розных галін нашага жыцця.

Галоўнае Праўленне Беларускага Таварыства супольна з ТВП у Беластоку пастанавілі сарганізаваць Народныя універсітэты ў наступных мясцовасцях: Орля, Гарадок, Бельск, Кляшчэлі, Гайнаўка, Семятычы. Тут грамадскасць будзе мець магчымасці выслухаць лекцыі на розныя тэмы: палітычныя, грамадскія, культурныя, сельскагаспадарчыя, тэхнічныя і іншыя.

Лекцыі будуць праводзіцца адпаведнымі спецыялістамі з розных галін навукі.

Запісы будуць праводзіцца кіраўніком Народных універсітэтаў у паасобных мясцовасцях да 30 верасня г. г.

Грамадзяне! Папаўняйце свае веды, якія дапамогуць Вам ў штодзённай працы.

Дакладныя інфармацыі наконт гэтай справы атрымаеце ў Павятовых Аддзелах Беларускага Таварыства або ў ТВП.

Пры спатканні ў розных народаў кажуць:

Беларусы: — Як маецеся?
Палякі: — Што чуваць?
Рускія: — Як пражываеце?
Чэхі: — Як вам дарыцца?
Італьянцы: — Як вы стаіце?
Французы: — Як носіцеся вы?
Немцы: — Як вам ідзе?
Ангельцы: — Як вы робіце рабіць?
Галандцы: — Як вы едзеце?
Шведы: — Як вы можаце?
Яўрэі: — Што дзеецца?
Кітайцы: — З'еў свой рыж?
Японцы: — Які твой жывот?



Да школы ў Мастаўлянах прыйшоў новы нумар «Нівы». *Фота — Рыбінскі*

Бобікава падзяка

(Апавяданне)

Аднаго разу, у вечары, прыйшоў да нас мой дзядзька. Дзядзька, як дзядзька. Сёе, тое і паплыла гутарка. Вось ён пачаў расказваць розныя гісторыі, байкі, быліны. Потым успомніў і пра зайцаў. А ў нас іх многа было, ой многа...

Калі дзядзька ўспомніў пра зайцаў і іх лоўлю, я ўжо рабіў план, як злапаць гэтага зэза.

Назаўтра я пашукаў тоненькага дроту, усё як трэба прышыкаваў і як толькі начало цямнець, я вышаўшы непадалёк ад хаты паставіў, каля суседняй пуні, петлю.

Цэлую ноч, прызнацца, мне сніліся зайцы, так быў я ўсхваляваны. Сніліся нават і кусочкі жаранага мяса, пэўна, зайчага.

Рана, яшчэ і мама спала, я ўстаў і чым хутчэй пайшоў па зайца. Прызнацца, я быў упэўнены ў тым, што заяц будзе...

Падыходжу, бачу сядзіць! Ну, думаю, тут і аба мне людзі будуць гаварыць, што зайца злапаў, і маці, напэўна, дасць грошы на цукеркі. Так раздумваючы, а яшчэ было цемнавата, падыходжу бліжэй і бачу, што заяц не от такі сабе, а заяц... Я з радасці, было ўжо, і засмяяўся. У той момант, мне валасы сталі дыба, заяц забрахаў. Думаю сабе, от якійсь новы тып зайца, то і брэша. Падыходжу яшчэ бліжэй і бачу... ах, каб яго зямля не насіла. У петлі стаіць Мікалаяў сабака, — майго сусела. Разумны гэта быў сабака. Ён калі папаўся ў петлю, не рваўся, а стаяў і чакаў на чалавека.

Зваўся ён Бобік.

Падыйшоў я да Бобіка, пагладзіў яго, рассунуў на шыі петлю і выпусціў яго. Бобік ад радасці і падзякі лізаў мне руку, сваім лапухаватым языком, і хутка пабег кудысьці.

Ад таго часу я не ставіў больш петляў. Калі бачу забітага зайца, ці то якую жывёліну, мне ўсё прыпамінаецца Бобікава падзяка.

ЯНКА ДУБІЦКІ
1957 год. Бельск.

Мгр. Мацей Канапацкі

В. І. Дунін-Марцінкевіч
1807—1957

У гэтым годзе спаўняецца 150 год з дня нараджэння вядомага беларускага паэта і драматурга XIX стагоддзя, Вікенція Іванавіча Дуніна - Марцінкевіча (1807 — 1884).

Нарадзіўся Дунін- Марцінкевіч у 1807 годзе ў фальварку Панюшкевічы на Бабруйшчыне, у сям'і дробнага арандатара. Дзіцячыя і школьныя гады яго прайшлі ў фальварку бацькоў. У 1824 годзе будучы пісьменнік скончыў гімназію і паступіў на Пецербурскі універсітэт, на медыцынскі факультэт. Аднак прафесія медыка яго не захапляла і ў 1827 годзе Марцінкевіч вярнуўся на радзіму. Тут у Мінску ён працаваў у розных гарадскіх установах.

У 1839 годзе набыў недалёка ад Мінска невялікі маёнтак «Люцынка». У «Люцынцы» пражыў ён да канца сваіх дзён.

Дунін-Марцінкевіч быў першым пісьменнікам - прафесіяналам, творчасць якога садзейнічала фармаванню беларускай нацыянальнай літаратуры і развіццю ў ёй парасткаў рэалістычнага напрамку. Да гэтага часу на Беларусі бытавалі творы ананімнага характару. Іх безыменныя аўтары ў сваіх сялянскіх гутарках, дыялогах, вершах і апавяданнях давалі цікавыя замалёўкі з жыцця беларускай прыгоннай вёскі.

Гэтыя творы абмяжоўваліся пераважна паказам вясковага быту, паказам этнаграфічных рысаў жыцця народа. У іх зусім адсутнічала індывідуалізацыя чалавечых характараў. Тут не было шырокіх мастацкіх абагульненняў, пранікнення ў тагачасную рэчаіснасць. Аднак не гледзячы на свой характар, ананімныя творы ўнеслі пэўны ўклад у стварэнне беларускай літаратуры, накіроўваючы яе ўвагу на адлюстраванне народнага жыцця.

Пачатак творчай дзейнасці Дуніна - Марцінкевіча прыпадае на 40-ыя гады XIX стагоддзя. Сваім выступленнем на ніве беларускай літаратуры пісьменнік завяршыў яе этнаграфічны перыяд.

Літаратурным дэбютам Дуніна - Марцінкевіча была камічная опера «Сялянка», напісаная ў 1864 годзе. Пасля амаль дзесяцігадовага перыяду пачалі паяўляцца новыя яго творы: «Гапон» (1855), «Вечарніцы» (1855), «Шчэраўскія дажынкі» (1855), «Купала» (1856), «Цікавішся? Прачытай!» (1856), «Дудар беларускі» (1857). У паслярэформенны перыяд Марцінкевіч напісаў драматычную камедыю «Пінская шляхта» (1866) і камедыю «Залёты» (1870).

У сваіх творах дарэформеннай пары Дунін-Марцінкевіч выступіў як прадстаўнік сентыментальнага напрамку. Сентыменталізм драматурга знайшоў сваё выяўленне ў ідэалізацыі прыгоннай рэчаіснасці і патрыярхальных адносін паміж памешчыкамі і сялянамі. Аднак жадаў таго пісьменнік ці не, аб'ектыўная логіка рэчаіснасці рабіла ў чго ліберальна - дваранскіх пазіцыях, праўда, яшчэ вельмі непрыкметны, першы пралом. Марцінкевічу не ўдалося пазбегнуць поўных рэалістычных замалёвак памешчыцкага і сялянскага жыцця. Тут і трэба шукаць крыніц той уласцівай для яго светапогляду супярэчлівасці, якая, асабліва, знайшла сваё адлюстраванне ў оперы «Сялянка».

З аднаго боку мы бачым аўтарскія намаганні паказаць ідэальнага памешчыка, які стаў-бы ўзорам для ўсяго дваранства, з другога боку выразна адчуваем крытыку вялікасвецкага грамадства.

У оперы, у вобразе франкамана Лятальскага, Марцінкевіч асуджваў дваранскі касмапалітызм і пагардлівыя адносіны да сялян. Аднак адступіў пісьменнік ад гістарычнай праўды, паказваючы хуткае перараджэнне героя ў прыкладнага, добрадзейнага памешчыка, у якога ёсць дастаткова нармальных сіл, каб стаў высокародным чалавекам. Гэты ўтапізм у паказе дваранства бачым таксама ў паэме «Гапон», у якой адлюстраваны надуманы і нежыццёвы вобраз добрачыннай памешчыцы. У дарэформенных творах Марцінкевіча назіраем спагодлівыя адносіны да жыцця прыгоннага селяніна, жаданне палепшыць яго долю.

У паказе сялянскага жыцця пісьменнік карыстаўся фальклорнымі вобразамі і матывамі, якія ўдала спалучаў з асобнымі праявамі народнага быту. Гэтыя вобразы і матывы нагадвалі яму дэмакратычныя гутаркі і вусна - паэтычная творчасць беларускага народа. Асабліва многа этнаграфізму было ў жанрах «Вясковых аповесцей» («Вечарніцы», «Шчэраўскія дажынкі», «Купала»).

Мастацкае адлюстраванне этнаграфічных бакоў жыцця прыгоннай вёскі побач з законам асобных рысаў беларускага характару ўзмацняла рэалістычны напрамак дарэформенных твораў Дуніна-Марцінкевіча. Аднак пісьменнік быў яшчэ вельмі далёка ад праўдзівага і тыповага адлюстравання рэчаіснасці беларускай прыгоннай вёскі. Дваранскі сентыменталізм перашкаджаў яму бачыць праўдзівыя карціны гаротнага жыцця сялянства. У паслярэформеннай творчасці Марцінкевіча, якая характарызавалася, галоўным чынам, драматургічнай дзейнасцю, назіраем паглыбленне рэалістычнай плыні.

У сваёй камедыі «Пінская шляхта» ўзняўся аўтар да ролі выкрывальніка заган царскай чыноўнай бюракратыі, а ў камедыі «Залёты» паказаў нараджэнне характэрнай для паслярэформеннай Беларусі вясковай буржуазіі. Вобраз кулака-на-

(Працяг на стар. 6)

„ЦІХІ ДОН"

М. Шолахава на экране

У СССР ад некалькі месяцаў праводзіцца праца над экранізацыяй вядомага рамана М. Шолахава «Ціхі Дон».



Пастаноўшчык, вядомы кінарэжысёр, народны артыст СССР — С. Герасімаў паставіў вельмі трудную задачу пераказаць кінагледачу ўсё тое, што змяшчае ў сабе раман. Дзеля гэтага ўсе здымкі, асабліва баі, пераходы і т. п. робяцца на планеры ля горада Каменска на маляўнічых берагах Поўночнага Данца.

Перад тым, як праводзіць здымкі, трэба было правесці вялікую падрыхтоўчую працу. Трэба было падабраць 30 новых акцёраў. А гэта была нялёгкая справа. Кожны персанаж Шолахава гэта жывая істота, кожны характар апісаны аўтарам на доўга запамінаецца. Таму гэтая справа з'яўлялася аснойнай.

А колькі-ж трэба было ўкласці працы каб падрыхтаваць вялікія колькасці рэквізітаў — убор, аружжа, тачанак, а нават бароў і вусаў. Да таго, трэба было сотні, а мо' і тысячы людзей разумных ездзіць вярхом. Бо сённяшнія казакі больш карыстаюцца машынамі, веласіпедамі, матацыкламі, а менш конямі.

Гэты першы ужо астаўся ззаду. У сучасны момант праводзіцца здымкі.

На працягу аднаго дня здымаецца толькі, колькі мы забачым на экране праз адну-дзве мінуты. А фільм будзе аж з трох частак.

Забачым на экране і славутую бойку ля млына, у якой пісьменнік паказаў класавую расслоенасць казацтва і бой з каледзінцамі, у якім быў паранены Грыгорый Мелехаў і размову Сцяпана Астахава з Грыгорыям (які выратаваў Сцяпана ад смерці) у справе іх суадносін да Аксінні і шмат іншых.

У кінофільме іграюць у асноўным маладыя акцёры. Ролю Р. Мелехава іграе артыст тэатра імя Станіслаўскага — Пётр Глебаў, Аксінню — Эліна Быстрыцкая, Сцяпана Астахава — артыст А. Благавестаў, Яўгенія Лясніцкага — артыст У. Дзмітрыеў і іншыя.

Дзве першыя часткі фільма ўвойдуць на экран у лістападзе цякучага года, трэція у пачатку 1958 г.

Несумненна будзе гэта цікавы фільм.

Усякая ўсячына

„Кішанковы" гелікаптэр

Амерыканскі інжынер Кўген Глюгарэв сканструяваў гелікаптэр, які важыць усяго 35 кг. Ён паінфармаваў, што апрацоўвае мадэль гелікаптэра, які будзе важыць усяго 25 кг. Гэты гелікаптэр зможа ўтрымаць у паветры асобу важачую 80 кг. на працягу адной гадзіны. Гелікаптэр прымацоўваецца да плеч — пасажыра рамянямі.

Рыба — кажан

Панамскія рыбакі ля вострава Альбемарле (архіпелаг Галапагос) злавілі надзвычай рэдкі экземпляр рыбы, якая па навуковаму называецца Ogcocephalus, а папулярна называюць яе «рыбай - кажаном». Пярэднія і заднія плаўнікі гэтага стварэння сваім выглядам нагадваюць ногі. Цікавай з'явай ёсць два ясныя гузы на целе рыбы, якія адыгрываюць ролю прынады ў гэтага драпежніка.

Тыднёвік «Ілюстратэд Лёндон Н'ю» піша аб ёй, як аб «самым брыдкім стварэнні марскіх глыбінь».

Толькі другі раз удалося злавіць гэту рыбу ў водах Ціхага акіяна. Часцей выступае яна ў Індыйскім акіяне.

Госці з сусвету

Спецыяльная вага была зроблена для зважання мэтэорыту, які важыць 38.087 кг, а складаецца з жалеза і нікля. Гэты госць з сусвету, званы Анігіто быў знойдзены ў Грэнляндыі ў 1894 годзе і знаходзіцца ў музеі ў Новым Йорку.

Яшчэ большым мэтэорытам з'яўляецца Гоба Вэст, які знаходзіцца ў зямлі ў поўднёва - заходняй Афрыцы ў месцы, дзе ён упаў. Ягоную вагу ацэньваюць на прыблізна 60 тон.

Шчасце для жыхароў нашай планеты, што гэтыя мэтэорыты спадаюць на зямлю вельмі рэдка, хаця іх незлічоная колькасць стыкаецца з нашай планетай, аднак яны з'яўляюцца малога памеру і згараюць у атмасферы земскай.

Гіганцкі бак з нылону

Двух вучоных з Кэмбрыдж, закончваюць выпрабаванні канструкцыі новага ўмясцілішча для перавозу па моры большай колькасці нафты.

Гэты вялізны бак — умясцілішча будзе выглядаць бы вялізная кішка зробленая з нылону, і пакрытая ўстойлівай на ўдары штучнай масай. У гэтым баку, які важыць да 20 тон, змесціцца 9.000 тон нафты. Парожні бак, намотаны на барабан, можна будзе караблём ці самалётам завезці ў Персідскі заліў, адкуль напоўнены нафтай будзе буксіраваны ў Англію.

Кошт гэтага гіганцкага бака аблічваецца на 170 да 300 тыс. долараў.

Егіпецкія піраміды



У аколіцах ніжняга Ніла ў Егіпце, знаходзяцца помнікі, старажытнай культуры. Есць гэта піраміды, або інакай кажучы, магільні фараонаў — правіцеляў Егіпта.

Гэтыя піраміды пабудавана каля 5.000 год таму назад з вялізных абцесаных каменняў.

Унутры пірамідаў ёсць шмат калідораў і пакояў. Дагэтуль у цэласці або часткова захавалася ў Егіпце толькі 70 пірамідаў.

Самай вялікай з іх (на здымку) ёсць піраміда Хеопса, якая мае 146 метраў вышыні і 233 метры шырыні. Лічба ўжытых каменняў на пабудову піраміды Хеопса складае 2.300.000 штук і, згодна з крыніцамі старажытнай хронікі, працавала пры ёй 100.000 нявольнікаў на працягу 20 год — з іх дзесяткі тысяч загінула ў час будовы.

Піраміды апроч ролі магільняў мелі сімвалізаваць моц старажытнага Егіпта. (а. о).

Парады гаспадарам

Сяўба жыта

Сяўба жыта з'яўляецца важнай работай, бо ад яе залежыць плён.

Пры пасеве жыта раллі павінна быць адлежалая на працягу 3—4 тыдняў. Насенне жыта да пасеву павінна быць добра ачышчанае на веялцы і трыеры. Пасля, перад пасевам, павінна быць запраўлена «Зернякам». (на 100 кг жыта— 200—400 грам, што прычыняецца да таго, што жыта будзе больш устойлівым на снегавую цвіль (плесць).

У большасці гаспадары на Беласточчыне сеюць жыта і іншыя расліны ў ручную (з фартуха), гэта вельмі нівыгадна таму, што пры такой сяўбе зерне няроўна рассейваецца, затым — няроўнамерна прыкрываецца і пасля неадналькава ўсходзіць, і даспявае.

Гаспадары павінны сеяць жыта і іншыя расліны сеялкай — тады сеў будзе роўнамерны, добра прыкрыты — і адтуль роўнамерны ўсход і даспяванне, а таксама пры пасеве сеялкай менш высяваем збожжа на 1 гектар. Пры пасеве сеялкай высяваем 150—180 кг на 1 гектар, што прычыняецца да эканоміі збожжа (да 40—50 кг) на 1 га.

Пры сяўбе важна ёсць глыбіня пасеву таму, што пры глыбокім прыкрыцці жыта ўсходзяць за моцна «стамляецца» і слаба разрастаецца перад зімою. Таму трэба сеяць не глыбей 2—4 см.

Сяўба жыта залежыць ад данага раёну. На Беласточчыне найлепей сеяць ад 10—20 верасня.

У поўднёвай Польшчы найлепшы перыяд для сяўбы — ад 15—25 верасня. У заходняй Польшчы—20—30 верасня.

У залежнасці ад данага раёну трэба сеяць адпаведныя «адмяны» збожжа таму, што кожная «адмяна» (рознавіднасць) мае свае глебавыя вымаганні. Найбольш устойлівай на маразы «адмянай», якая прыдатная да вырошчвання на Беласточчыне, з'яўляецца Данькоўскае жыта. Добра расце яно і пры горшым угнаенні. Влашаноўскае жыта дае добры плён на ўсіх глебах і не так вылягае. Ранняе Пулаўскае жыта даспявае хутчэй ад 2 да 4 дзён ад іншых «адмянаў» і ёсць прыдатнае ў сухіх аколіцах, не вымярзае і добра родзіць.

інж. ВІТАЛІ МІРОН

В. І. Дунін-Марцінкевіч 1807—1957

(Працяг са стар. 5)

жывалы Сабковіча, увасабляючага ў «Залётах» пранікненне на вёску капіталістычных парадкаў, сведчыў аб моцных баках рэалістычнага метаду пісьменніка. Аднак крытыка капіталістычных адносін у творы была накіравана не ў будучае а ў мінулае. Марцінкевіч ставіўся да іх з шляхецкіх пазіцыі, процістаўляючы вясковай буржуазіі феадальную знаць. Такі рэтрэспектыўны характар крытыкі значна аслабіў рэалізм камедыі, якая нягледзячы на гэта была адным з лепшых пасляпрэформенных твораў беларускага драматурга. А самым каштоўным у літаратурнай спадчыне Дуніна - Марцінкевіча і была якраз драматургічная творчасць, якая адыграла значную ролю ў станаўленні рэалістычнага напрамку ў беларускай літаратуры XIX ст.

Гаворачы аб творчай дзейнасці пісьменніка, трудна не ўспомніць і аб яго перакладчыцкай працы. Пяру Марцінкевіча належыць пераклад некалькіх кніг — раздзелаў выдатнай паэмы вялікага польскага паэта Адама Міцкевіча «Пан Тадэуш». Аднак выпуску польскай паэмы на беларускай мове зусім не пашанцавала. У той час дзейнічаў царскі закон аб забароне беларускага друкавання слова і гэта выклікала яго канфіскацыю. Уцалелі толькі дзве-тры кніжкі з каторых адна захоўваецца да сённяшняга дня ў бібліятэцы Кракаўскага Універсітэта.

У 1906 годзе беларускае выдавецтва «Загляне сонца і ў наша аконца» на аснове ўцалеўшага экземпляра першага віленскага выдання перавыдала ў Пецярбургу пераклад «Пана Тадэуша».

Беларускі пераклад паэмы меў падвойнае значэнне. Ён знаёміў чытача з класічным творам братняй славянскай літаратуры і спрыяў барацьбе Марцінкевіча за прызнанне беларускай мове літаратурных праваў. Насуперак усім намаганням рускіх і польскіх шавіністаў, якія ішлі ў напрамку адмаўлення нашай мове праваў на самастойнае існаванне, пераклад гаварыў, што і беларуская мова ў той час былі ўласцівы шмат якія літаратурныя нормы. А чытач павінен памятаць, што больш чым двухвяковая дэнацыяналізатарская палітыка польскага панства і каталіцкага духавенства затармазілі развіццё беларускай мовы і гэта былі першыя крокі ў стварэнні літаратурнага языка.

Праўда, што ў сярэдзіне XIX ст. беларуская мова значна адрознівалася ад сённяшняга яе стану. У ёй было шмат паланізмаў і дыялектызмаў, якія пакінулі прыкметны след у перакладзе Марцінкевіча. Аднак, нягледзячы на гэта, пісьменнік здолеў у ім па-майстэрску перадаць на высокім ідэйна-мастацкім узроўні дух і змест двух першых кніг «Пана Тадэуша», здолеў выкарыстоўваючы гнуткасць і мілагучнасць беларускай мовы, данесці да чытача характэр арыгінала.

Усёй сваёй творчай дзейнасцю ўпісаў Дунін - Марцінкевіч у гісторыю беларускай літаратуры слаўныя старонкі. Лепшымі здабыткамі сваёй творчасці, а асабліва рэалістычнай драматургіі, якой быў сапраўдным пачынальнікам, пракладаў шлях для творчасці беларускіх дэмакратычных пісьменнікаў канца XIX ст.

Перагортваючы старонкі «Сялянкі» ці «Пінскай Шляхты», заўсёды з удзячнасцю будзем успамінаць іх аўтара.

Мгр. МАЦЕЙ КАНАПАЦКІ.

Куток гаспадыні

ГРЫБЫ НА ЗІМУ

У гэтым годзе маем вялікі ўраджай на грыбы. Грыбы можна прыгатовіць на зіму. Ёсць некалькі спосабаў, як прыгатаўляць грыбы. Можна іх сушыць, квасіць, саліць, марынаваць.

ЯК СУШЫЦЬ ГРЫБЫ.

Сушыць можна баравікі (праўдзівікі), маслюкі, казлякі.

Грыбы трэба добра ачысціць (для сушэння нельга грыбой мыць!).

Вялікія грыбы і карэнне парэзаць і нацягваць на нітку, або на тонкія, роўныя галінкі. Сушыць на сонцы, а потым дасушваць каля печы. Можна сушыць толькі каля печы, а нават у печы.

Папраўка

У нумары 34, у артыкуле «Ятвягі на Падляшы», закралася памылка.

У другім стаўбцу ў пятым і сёмым радку зверху, замест «кіеўскім князям» і «Кіеўскую зямлю», павінна быць: «куяўскім князям» і «Куяўскую зямлю».

Адкрыты ліст гаспадароў Дубін

Да Прэзідыума ПРН у Гайнаўцы

Мы, жыхары вёскі Дубіны (Гайнаўскі павет), звяртаемся з просьбай дапамагчы нам у нашай цяжкай сітуацыі.

У часе камасацыі зямель мернічы выдзяліў каля 10 га ў Дзяржаўны Зямельны фонд. Гэтая зямля знаходзіцца край вёскі ў кірунку на Гайнаўку. Улічыўшы, што ПОМ адмовіўся ад карыстання гэтай зямлі частку яе перададзена сельскагаспадарчаму капаратыву, а рэшту ў дзяржаву гаспадарам.

Пасля VIII Пленум ЦК ПЗПР пераважна працаўнікі Павятовага Праўлення сельскай гаспадаркі на чале з кіраўніком, «актамі надання» забралі гэту зямлю сабе. Аднака-ж, дзякуючы нашым стараніям, у месяцы ліпені Ваяводская Зямельная камісія адмяніла гэтыя «акты надання» — але ўсё-ж такі не ўсім — напрыклад, працаўніку ЗСДД грам. Патэру, які прадаў свой пляц у Гайнаўцы за 20.000 зл. і намагаецца ўтрымаць зямлю ў Дубінах.

На агульным вясковым сходзе паведамілі нас, што адменена «акты надання» як працаўнікам ПЗР, так і іншым работнікам Гайнаўкі. Прытым зроблена заўвагу, што гэту зямлю Прэзідыум Ваяводскай рады пастанавіла перадаць у распараджэнне Аддзела камунальнай гаспадаркі ПРН у Гайнаўцы пад разбудову горада.

Гэту пастанову Прэзідыума ВРН лічым нясушнай. У Дубінах часта на невялічкіх панадворках гнездзіцца па двух гаспадароў — гаспадароў у нашай вёсцы многа.

А гэтая зямля з дзедапрадзеда належыць да нашай вёскі. Па-другое: пад разбудову горада яна не падыходзіць, бо з усіх бакоў абкружана нашымі палеткамі.

Гэта зямля павінна быць перададзена пад разбудову вёскі чаго мы катэгарычным чынам і дамагаемся.

Жыхары Дубін
павет Гайнаўка.

Трэба сароміцца — толькі не роднае мовы

Калі закіну думку ў прошласць, каб вылавіць усё тое, што сёння мне гэтак блізкае, г. зн., як глыбока пачынаюцца карэнні маёй свядомай прывязанасці да народу беларускага, ягонай культуры і творчасці, дык аказваецца, нажаль, што яны пачынаюцца вельмі блізка.

У дзяцінстве праяваў беларускасці не сустракаю з вонку, калі не ўлічваць мовы, на якой дома гаварылася — мова гэта далёка не ўсё. У школьнай зале даходзіць да мае свядомасці прыналежнасць рэлігійная: адна група дзяцей прыналежыць да рымска - каталіцкага касцёла, другая — да праваслаўнай царквы. Сярод нас, дзяцей, быў падзел на палякаў і рускіх, або — праваслаўных і католікаў.

— Ці толькі я быў, калі хочаце нават назваць, такім агранічаным дзіцём, якое не магло ўцяміць сваёй нацыянальнай прыналежнасці?...

У прыродзе з хвілінаю нараджэння новага арганізма, праз цэлы час яго існавання непарыўна звязаны з ім абставіны: кліматычныя, месца і т. п.

Дубкі — аднагодкі. Адзін прыйшоў у бары дык толькі і бачым, як узнімаецца ў гару, даганяе сваіх суродзічаў, якія вяршкамі пераклікаюцца з зоркамі; другі ўзыйшоў на выгане, некалькі разоў згрызены жывёлінай, а калі і ўдалося яму вылізацца з першай зняваргі, дык наведвала-ж яго безупынна і ў далейшым: — то свіння падрывала карэнні, то карова вывернула чухаючы карк, то на канец, пастух гародзячы выган прыбіў да яго цвікамі калючы дрот.

Памыляецеся, калі думаеце, што людзей сустракае іншая доля.

Роднае слова не магло зрастацца з нашымі маладымі сэрцамі і думкамі. Не магло яно абараніць сябе, у нашых вачах і нашых разважаннях, пакінутае само сабе, перад тою роляй, якую вымушана было выконваць: — хатнюю, якім-жа выказвалася ўсе недахопы, крыўды і зневажэнні — у такіх умовах яно выцвітала ў нашых вачах, і марнела.

Пан не хацеў разумець гэтай мовы. Школа ёю пагарджала. Малады чалавек, ці дзіцё — інакш успрымае слова з вуснаў адукаванага настаўніка, а інакш — ад бацькі, заезджанага адвечнай цемнатой.

— Дык вось, па маёй думцы, тут ёсць крыніца сумнення маладога пакалення ў жыццёвасць і характво нашае мовы, на якой можна свабодна выказваць думкі і пачуцці.

— ...Дык толькі, пазней, у школе, я пачаў прыслухоўвацца роднай мове й дзякуючы настаўніку — любячаму бязмерна сваю мову, які змог такую-ж любоў разбудзіць і ў мяне, пазнаў я яе радаслоўе. Запала яна глыбока ў маё сэрца.

Ад гэтага часу, я ўжо ні на адну хвіліну не мог разлучыцца з ёю. Стараўся выхватваць з яе ўсе адценні. Было з чаго — мой настаўнік дасканала ведаў гэтую мову і не гаварыў, а пяяў як на зачараваным інструменце. Любоў да роднай мовы, Айчыны, спалучаю з настаўнікам — чалавекам веды, які праклаў у маім жыцці новы шлях.

— Што можа зрабіць адукаваны чалавек? — Можа ён зайграць найчысцейшай мелодыяй на як-жа спеўных інструментах, якімі з'яўляюцца дзіцячыя душы.

Адукацыя — гэта і хачу падкрэсліць.

Калі сустракаеце першы раз чалавека, калі ён адкрые перад вамі рот — вы ўжо з першых яго слоў можаце акрэсліць свае адносіны да яго і не таму, што ён беларус, паляк ці немец, а перадусім, збліжае нас якаясь агульная культура, якоесь унутранае хараство чалавека Я захапляюся Бахам не нацыянальнай прыналежнасцю яго — яго музыка ачароўвае мяне, ушляхетняе, люблю бязмерна Галчынскага за яго цудоўную паэтычнасць, Маціс мяне шаломіць хараством фарбаў, колераў...

М. Багдановіч ніколі не сароміўся сваёй беларускай прыналежнасці Ён не меў чаго сароміцца таму, што інтэлектуальна і творча дараўняў іншамоўцам.

Мы павінны сароміцца сваіх недахопаў, няведы, свайго нізкага інтэлектуальнага ўзроўню — коратка гаворачы, ўсяго таго, што змушае нашага калегу ігнараваць нашую прысутнасць.

Мы павінны сароміцца не беларускасці, а павінен сорам перагрызаць нашыя сумленні за тую засцянковасць — наша-ж культура амаль што невядомая за межамі Беларусі (сярод неславянскіх народаў) .

Калі ўглыбімся памяццю ў гісторыю, дык яна не прадставіць нам ніводнага вялікага чалавека, які-б не ганарыўся сваім народам, які-б не даражыў роднай культурай. Адукаваны, разумны чалавек заўсёды знойдзе прыяцеляў сярод культурных іншамоўцаў.

Цураюцца ўсяго роднага толькі кар'ерысты і агранічаныя людзі.

ЯН — СТАНІСЛАЎ
Варшава

Каля 500 дамоў атрымала электрычнае святло

У мінулым тыдні гаспадары Арэшкава, Баркі, Ягадніка і некалькіх іншых навакольных вёсак у Гайнаўскім павеце, атрымалі электрычнае святло.

Споўніліся мары сялян каля 500 дамоў. Не будуць яны ўжо сядзець за нафтавымі лямпамі. Колькі радасці і шчасця было ў той дзень, калі запаліліся першыя электрычныя лямпачкі, той толькі мог адчуць, хто бачыў і разам з імі перажываў гэта.

Апрача электрычнага святла ў тых-жа вёсках загралі і «точкі». Вёскі гэтыя аднačасова радыёфікавана.

СЛІЎКІ ЎРАДЗІЛІ...

І не толькі сліўкі. Садавінна агароднае прадпрыемства ў Беластоку дагэтуль закупіла ў гаспадароў 25 тон слівак, 30 тон памідораў, 20 тон шчаўю, 8 тон грыбоў. Апрача гэтага выраблена 5 тон сліўкавага кампоту і столькі-ж сама кансерваваных агуркоў. Заквашана 60 тон агуркоў і замарынавана 3 тоны грыбоў. Прадпрыемства закупіць яшчэ 100 тон слівак, 12 тон грыбоў і 30 тон памідораў.

Агульна, гаспадары Беласточчыны атрымалі з продажы прадуктаў звыш пойм..ёна злоты

На здымку: сяляне прывезлі сліўкі.

Фота — І. РЫБІНСКІ

ПАЧАЛАСЯ СЯЎБА

Пачалася сяўба азімін у Сакольскім павеце. Многія гаспадары сеюць жыта з фартуха, а сеялкі стаяць невыкарыстанымі.

Фота — Рыбінскі.

Памаглі пагарэльцам

12 жніўня г. г. у нашай вёсцы Белкі паўстаў пажар і згарэла тры стадолы з ураджаем. Гаспадары, якім згарэлі стадолы, засталіся без хлеба. Сяляне нашай вёскі пастанавілі сабраць ад кожнага па 50 кг жыта і дапамагчы пагарэльцам.

МІКОЛА ЛУКЯНЮК
Белкі
Гайнаўскі павет

По слядах неапублікаваных лістоў нашых чытачоў

Інтэрвенцыя памагла

Адзін з нашых чытачоў пісаў у сваім пісьме аб вялікім марнатраўстве і разгільдзяйстве ў ПГР — Гарбусы (Олецкі павет).

Справу гэту накіравалі мы ў Міністэрства дзяржаўнага кантролю, якое ў адказ паведаміла, што — у выніку праведзенай кантролі сцверджана, што ў ПГР — Гарбусы згніло 105.400 кг. бульбы, а ў гаспадарцы Кучы стухла 4.280 кг жыта, якім пасля карміліжывёліну.

Дырэктара Ваяводскага аб'еднання ПГР-аў абавязана справу вінаватых гэтага нядбайства перадаць пракуратуры.

Куды звярнуцца

Паважаная Рэдакцыя! Кожны нумар «Нівы» прыносіць мне многа радасці. Я цешуся, што да Вас штораз больш пішуць аб розных справах.

Я таксама хачу Цябе запытаць — можа што парадзіш?

Маю дачку, якая скончыла 7 класаў Пачатковай школы. Мае ўмовы жыцця не пазваляюць пасылаць дачку вучыцца далей.

На гаспадарцы няма каму рабіць, таму хацеў-бы, каб яна вучылася і працавала дома. Парадзь, куды мая дачка можа звярнуцца, каб далей магла вучыцца.

СЦЯПАН Я.
Бельскі павет.

АД РЭДАКЦЫІ: Вашу дачку можаце накіраваць ў Касперскі тэхнікум рольніцтва ў Беластоку, вул. Антонюк Фабрычны 1. Там яна можа атрымаць пасля 5 гадоў дыплом тэхніка - рольніка.

Дзе купіць дрэўцы

Наступае восень. Трэба садзіць сады. Скажыце, дзе купіць добрыя дрэўцы, яблыні і груш?

Я. Е.

АД РЭДАКЦЫІ: За дрэўцамі радзім звярнуцца да Вашай «Гмінай Спулдзельні», або ў «Павятовы Звёнзак Гмінных Спулдзельні» ў Бельску. Гэтыя гандлёвыя арганізацыі, штогод прадаюць шмат добрых дрэвак. Калі-б не маглі вы там атрымаць — тады пішыце да нас. Будзем дамагацца, каб дрэўка былі ў Вашы акаліцу завезены.

Малады беларус

21 год, сярэдняя адукацыя, з добрым характарам, пазнаёміцца з маладой беларускай у матрыманіяльных мэтах.

Прапановы дасылаць на адрас рэдакцыі «Ніва» з зазначэннем «*Малады беларус*».

Дбай аб асвеце ў роднай мове: сам вучыся і вучы сваіх дзетак.

Прыкрая справа

Дарагая Рэдакцыя! Звяртаюся да Цябе ў прыкрай і хвалюючай мяне справе.

У нашай вёсцы даволі часта адбываюцца забавы. Напрыклад, 28 жніўня ў Коматаўцах адбывалася, як звычай, вечаровая забава. Але, відаць, Мікалай Севасцьянюк і Мікалай Андрушэвіч не любяць культурна забавіцца. Захацелася ім біцца і доўга не думаючы, пад «п'яную лавачку», кінуліся на старэйшых — Івана Гурына і Івана Гедзіча. На помач аванатурнікам паспяшаў Еўгенні Ярош, якому, відаць, спадабалася «адвага» маладых хуліганаў...

У нашай вёсцы мала калі забава адбудзецца без пабояў. Цяжка глядзець на гэту разбэшчанасць. Трэба, каб міліцыя востра ўзялася за гэтакіх «адважных».

Чытач з Коматаўцаў
Беластоцкі павет

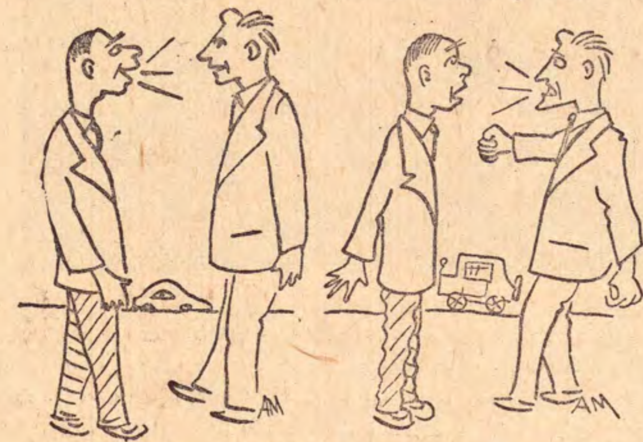
Адказы рэдакцыі

ЯН ЛЮТЫ — Міхалова. Ліст Ваш атрымалі. Справай зацікавімся.

НАСТАЎНІЦА З БАРЫСАЎКІ (Гайнаўскі павет). Верш, які Вы прыслалі, мы атрымалі крыху позна: газета «Зорка», з датай 1-га верасня ўжо была надрукавана. Цяпер друкаваць — неактуальны. Выкарыстаем яго ў будучыні.



Нашы заграніцай. Заграніцінікі ў нас.



— *Можа не стае Вам грошай?* — *Давай грошы!...*

Спаборніцтва

У нас спаборнічаюць у тым, хто больш і хутчэй зробіць.

Напрыклад, прывозяць у магазін тавар. Што лепшае працаўнікі прыхаваюць і пасля спаборнічаюць, хто найбольш перадасць сваім знаёмым. Тут патрэбна сказаць, што ўсе прыватнікі з'яўляюцца амаль сваякамі працуючых у магазінах.

Астатняя пастанова Сейма моцна перашкаджае супрацоўніцтву каапэратыўных магазінаў з прыватнікамі і як гэта будзе далей — не ведаем. Над гэтым яшчэ не разважалі працаўнікі магазінаў і таму невядома, што новага яны выдумаюць.

Зноў другія грамадзяне спаборнічаюць у тым, хто хутчэй дабярэцца да дырэктарскага крэсла. Яны пад тымі, што сядзяць на гэтых крэслах, мышыныя норы падкопваюць, не ведаючы, што другія пацучыныя вочы следзяць за імі і толькі чакаюць, каб хто з лісінай нары на крэсла ўскочыў. Тады пачынаецца новая работа, як-бы тут пераможца з крэсла скалупнуць.

Справы з кватэрамі ў нас слабюсенькія. Старых дамоў не рамантуюць і яны развальваюцца.

Новае будаўніцтва стараецца чым пабольш будаваць, ну, і не паспявае даваць кватэры тым, якім дахі заваліліся.

Магчыма, што ў канцы пяцігадовага плана здолеем больш будаваць ніж валіцца старых дамоў і — каб часамі хоць не пачалі валіцца тыя, што гадоў тры назад пабудавалі!

Нашы шафёры спаборнічаюць на дарогах і стараюцца адзін другога пераганіць. Потым, як апынуцца ў шпіталях, дактары падлічваюць вынікі спаборніцтва.

Тыя, якіх з шпіталяў выносяць на могілкі, у спаборніцтве ўжо не прымаюць удзелу.

Нашыя латарэі, класічныя «Тотэк-Лётэк», «Праснічка», таксама стараюцца, хто найбольш білетаў прадасць. Гэтыя латарэі перажываюць свае цяжкасці; нестае ім грамадзян, якія маглі-б усе білеты выкупіць.

Да гэтага часу ніхто не можа дадумацца, што латарэй у нас мнагавата.

У кожнай хаце таксама спаборніцтвы адбываюцца.

Муж стараецца чым пабольш зарабіць грошай, а жонка спяшыць пабольш выдаць.

Пакуль першынство застаецца на старане жонак. Некаторыя грамадзяне здзіўляюцца, чаму так хутка грошы ляцяць з іх хаты. Месяц чалавек працуе, а за два тыдні грошай няма.

А мы не дзівімся, грошы-ж лёгкія, бумажныя.

Дзядзька Лявонь

Гал. рэдактар
Г. ВАЛКАВЫЦКІ

„NIWA“

Adres redakcji: Białystok ul. Manifestu Lipcowego nr. 25, tel. 25-89.
Organ Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego w Polsce z siedzibą w Białymstoku.
Wydawca RSW „Prasa“. Redaguje Kolegium.
Warunki prenumeraty:
Miesięcznie — 2,40 zł.
Kwartalnie — 7,20 zł.
Półrocznie — 14,40 zł.
Rocznie — 28,80 zł.
Prenumeratę ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje PKWZ „Ruch“ Warszawa.
Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-1000 24 PKWZ „Ruch“ Warszawa.
BZG T-11

Паводле рэцэпта

— А сёння вы выглядаеце значна ляпей!

— Гэта таму, пане доктар, што заўсёды трымаў бутэлячку з лякарствам. І так рабіў, як на ёй было напісана.

— А як там было напісана?

— Бутэлячку трымаць моцна закаркаванай.

З ангельскага гумару

Зразумелая лекцыя

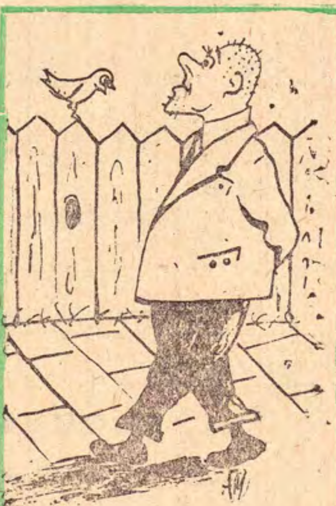
Адаго дня настаўнік у сваім класе вёў выклад на тэму цыркуляцыі крыві. А каб выклад быў больш зразумелы, ён вучням кажа:

— «Цяпер глядзіце ўсе на мяне, калі я стану на галаве, то кроў, як вам усім вядома, паплыве ў маю галаву і я зачну чырванець на твары».

Школьнікі з гэтым згадзіліся.

— «А цяпер» — прадаўжаў — далей настаўнік — «Што хацеў-бы я ведаць, як што ёсць. Калі я стану на ногі, то кроў не паляціць у мае ногі». Школьнікі ўсе сядзелі ціха, аж адзін малы карапуз падняў руку ўверх і кажа: — «Гэта робіцца таму, пане настаўнік, што вашыя ногі не пустыя».

Прыслаў
А. МАЛІНІЧ







Радыёвая пераклічка

— Ало, ало, тут Варшава, радыёстанцыі пераходзяць да мясцовых перадач.

— Ало, гаворыць Беласток, аб'яўляем перапынак да гадзіны пятнаццатай.

Пад старасць адгукнецца

Пачула маці, што Антось яе плача, — хлопчык быў ужо сямігодка, румяненькі, — выскачыла ў панадворак і пытае:

— Чаго ты, сынок?

— Певень на нагу наступіў!

— То што-ж за бяда: певень не конь, нагі табе не скалечыў.

— Ага, не скалечыў, а як пад старасць, то й гэта адгукнецца.

Власт

*

— Ці тату бацькі ніколі не білі?

— Не, ніколі.

— Дык чаму-ж, тату, не бярэш з іх прыкладу?

„КРЫМІНАЛЬНАЯ" АДГАДАНКА

У адной з пачатковых школ разбіта акварыум. Зрабіць гэта мог толькі адзін з пяці вучняў: Ліда, Жэня, Коля, Вася або Люба.

На допыты настаўніцы кожнае з дзяцей дало па 3 адказы:

ЛІДА: — 1) Я не разбіла акварыума. 2) Я ніколі ў сваім жыцці ніякай шкоды не зрабіла. 3) Гэта зрабіў Вася.

ЖЭНЯ: 4) Я не разбіла акварыума. 5) У мяне ў хаце ёсць сваё і я ведаю, як яго сцерагчы. 6) Люба ведае, хто яго разбіў.

КОЛЯ: — 7) Я не разбіў акварыума. 8) З Любай я не быў знаёмы, пакуль не пайшоў у школу. 9) Гэта зрабіў Вася.

ВАСЯ: — 10) Я не вінаваты. 11) Гэта зрабіла Люба. 12) Ліда кажа няпраўду, што я разбіў.

ЛЮБА: — 13) Я не разбіла акварыума нашай школы. 14) Гэта зрабіў Жэня. 15) Коля можа паручыцца за мяне, ён мяне ведае ад дня нараджэння.

Пры далейшым распытванні кожны з вучняў прызнаўся, што з трох яго адказаў, два з'яўляюцца праўдзівымі, а адзін не. Якое дзіцё разбіла акварыум?

Сярод тых чытачоў, якія да 30 верасня прышлюць правільныя адказы будзе разлясавана 10 кніжных узнагарод.

Р.

ГАСПОДА

У Крушынянах ёсць гаспода,
Па даўнейшаму — карчма;
То-ж для моладзі выгода,
І чаго-жа-ж там няма!

Тут здзівіўся госць з Саколкі —
«Ад напіткаў трашчаць полкі»
Сокі, следзі, шынка, віна,
Бочак, шпроты і сланіна.

Помню, калісь быў час горшы...
Тут ёсць камса, нават доршы,
Піва, мяса, колькі хлеба,
Знойдзеш усё, што табе трэба.

Ці ў час цёплы, ці ў халодны,
Нігды не будзеш галодны —
Можаш з'есць гарачай вары
Заказаўшы ў Тамары.

• • • • • •

Ніадна прайшла субота,
Дзянькоў многа праплыло;
Устань, ні сны — чыясь работа,
Каб у гасподзе штось было.

Для чые-ж гэта раскошы
ГС — Крынкі ўлажыў грошы,
Бо ў гасподзі падчас цішы
Баль спраўляюць шчуры й мышы.

• • • • • •

Даўно поўнач ужо прабіла,
Дзесь у Крынках спіць Трыбіла.

А. МАКАЛЬ

Не даравау

— Ці праўда, што Бог забраў у цябе ўжо трэцюю жонку? — Праўда, браток. Але я ўзяў сабе чацвёртую: бярэ Бог, бяру і я.

Беластоцкая метамарфоза

Калісь вуліца 1-ага Мая, цяпер — Сенкевіча.

Разумны



— *Я так вас кахаю, а вы выходзіце за другога...*

— *Не бядуй... не забуду пра цябе!*

Адкрываем Сатырычны музей

Гавораць, што беларусы дрэнныя прадпрыемцы, не маюць прыватніцкай смыкалкі, і наогул — кепскія камерсанты, не могуць нават прадаць тое, што маюць, а дзе ўжо ім гаварыць аб якімсь адкрыцці чагось новага. У даны перыяд будаўніцтва соцыялізма, калі прыватная ініцыятыва займае ганаровае мейсца ў жыцці краіны, такія словы абражаюць, гэтак званае, патрыятычнае пачуццё.

Кранула гэта і мяне, тым больш, што ўсюды чуем, што трэба нам падымаць нацыянальную гордасць. Прачытаўшы некалькі артыкулаў Веры Леўчук на тэму «Ганарыся тым, што ты беларус», падумаў я: добра, але з чаго-ж тут ганарыцца, хіба з сваёй цемнаты. Калі я сваёй думкай падзяліўся з другімі, больш свядомымі, адказалі мне: — «не знаеш сваёй гісторыі».

Сорамна мне стала, аблажыўся я рознага роду гістарычнымі кніжкамі і пачаў усвядамляцца. Бачу: той адкрыў тое, гэты зрабіў гэтае — шмат чаго людзі зрабілі для чалавецтва, толькі беларусы плятуцца дзесь у хвасце і калі нешта і даканалі, то і то не інакш, як творча развіваючы чыюсь ідэю.

Адным словам аказваецца, што мы касмпаліты і нічога ўласнага не маем. Адкрыўшы гэта, вырашыў я стварыць нешта новае, чаго яшчэ дагэтуль не было і каб гэта было характэрным, беларускім.

Пачаў даследваць характар беларуса і дайшоў да вываду, што ён у складзе сваёй душы — сатырык. Ніадзін народ не мае такога багацтва народных пагаворак, прыказак, палаянак, як беларусы. Ды ніадзін народ чэрпаў з гэтай нашай крыніцы поўнымі рукамі прамудрасці гэтага свету! Значыць, маем чым ганарыцца!

Калі так, чаму-ж тады гэтага не выкарыстаць (хто кажа, што беларусы не кемлівыя!). Так нарадзілася думка арганізаваць Сатырычны музей. Такога музея ніхто не мае. Інакш і не магло быць! Дык вось, шаноўныя грамадзяне, прысылайце экспанаты, а мы іх будзем укладваць на адпаведныя полкі. Сабе для навукі — унукам для забавы.

КРОПКА
Дырэктар Сатырычнага музея